

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**HOSPODÁŘSKÁ TRESTNÁ ČINNOST
A ÚVĚROVÝ PODVOD Z POHLEDU
POLICEJNÍHO ORGÁNU**

Autor: Marek Puzkailer DiS.
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška Ph.D.
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Velice děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jiřímu Hruškovi Ph.D. za odborné vedení, jeho čas, ochotu a přístup. Dále bych chtěl poděkovat státnímu zástupci a svým kolegům, kteří mi pomohli odbornou radou a rodině a svým blízkým za podporu během mého studia.

ABSTRAKT

PUSZKAILER, M. *Hospodářská trestná činnost a úvěrový podvod z pohledu policejního orgánu: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2018. 74 s. Vedoucí bakalářské práce JUDr. Jiří Hruška Ph.D.

Klíčová slova: Hospodářská kriminalita, Trestní zákon, Trestní řád, Úvěr, Podvod, Pachatel, Škoda.

Bakalářská práce přináší základní pohled na problematiku hospodářské trestné činnosti, jejího vzniku a vymezení v obecné části zákona č. 40/2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Současně přináší základní informace, které se týkají oblasti trestního práva hmotného, a to konkrétně trestného činu, kterým je úvěrový podvod ve smyslu § 211 trestního zákoníku, včetně jeho legislativy, a to i přestože spadá do oblasti majetkových trestných činů. S ohledem na tyto skutečnosti byl zvolen i koncept celé bakalářské práce. Prvním důvodem pro toto rozhodnutí bylo zjistit, zda bylo odůvodněné zavést novou speciální skutkovou podstatu úvěrový podvod do českého trestního práva a druhým důvodem, je okolnost, že s hospodářskou kriminalitou a s úvěrovým podvodem se setkávají v rámci jejich zpracovávání pouze policisté služebně zařazení na úseku hospodářské kriminality, a tak získat pohled policejního orgánu na bankovní i nebankovní společnosti, jejich postup při sjednávání úvěrových smluv a chování vůči svým klientům.

ABSTRACT

PUSZKAILER, M. *Economic crime with regard to credit fraud*. České Budějovice: College of European and Regional Studies, o.p., 2018. 74 p. Head of Bachelor Thesis JUDr. Jiří Hruška Ph.D.

Keywords: Economic Crime And Credit Fraud From The Point Of View Of The Police.

The bachelor thesis provides a basic view on the issue of economic crime, its origin and definition in the general part of Act No. 40/2009, Criminal Code, as amended. At the same time, it provides basic information about the area of substantive criminal law, namely the crime that is credit fraud in the sense of § 211 of the Criminal Code, including its legislation, even though it falls within the area of property crimes. In view of these facts, the concept of the entire bachelor thesis was also chosen. The first reason for this decision was to find out whether it was justified to introduce a new special nature of credit fraud into Czech criminal law, and the second reason is the fact that economic criminality and credit fraud are encountered in their processing only by police officers professionally involved in the area of economic criminality thus gaining a view of the police authority on banking and non-banking companies and their approach to negotiating credit agreements.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Základní pojmy	12
3 Pojem hospodářské trestné činnosti a jeho historický vývoj	13
4 Hospodářská trestná činnost s přihlédnutím k úvěrovému podvodu	15
4.1 Způsob provedení.....	15
4.2 Pachatelé	15
4.3 Osoba poškozená (Oběť).....	16
4.4 Motiv	17
5 Úvěrový podvod.....	18
5.1 Úvěrový podvod a jeho implementace do trestního práva.....	18
5.2 Úvěrový podvod a jeho další právní úprava	19
6 Analýza skutkové podstaty trestného činu úvěrový podvod a výklad vybraných zákonných znaků.....	21
6.1 K odst. 1	21
Objekt trestného činu úvěrový podvod	21
Objektivní stránka trestného činu úvěrový podvod	21
Subjekt trestného činu úvěrového podvodu	25
Subjektivní stránka trestného činu úvěrový podvod	25
6.2 K odst. 2	26
Objekt.....	26
Objektivní stránka	26
Subjekt trestného činu úvěrového podvodu	27
Subjektivní stránka.....	27
6.3 K odst. 3	27
6.4 K odst. 4	28

6.5 K odst. 5	28
6.6 K odst. 6	29
6.7 K odst. 7	31
6.8 Úvěrový podvod a významný vztah k jinému ustanovení	31
7 Úvěrový podvod na teritoriu Krajského ředitelství policie Olomouckého kraje v grafech.....	32
Graf č. 1 - Úvěrové podvody za jednotlivé územní odbory za rok 2013	32
Graf č. 2 - Úvěrové podvody za jednotlivé územní odbory za rok 2014.....	33
Graf č. 3 - Úvěrové podvody za jednotlivé územní odbory za rok 2015	33
Graf č. 4 - Úvěrové podvody za jednotlivé územní odbory za rok 2016	34
Graf č. 5 - Úvěrový podvod na teritoriu PČR KŘP OLK	34
7.1 Vyhodnocení nápadu trestných činů úvěrového podvodu	35
8 Kazuistika	37
Prokazování úvěrového podvodu.....	37
8.1 Případ č. 1	38
8.2 Případ č. 2	39
8.3 Případ č. 3	41
8.3.1 Další vývoj v případě č. 3	42
9 Závěr.....	46
Seznam použitých zdrojů	49
Seznam zkratk	52
Seznam grafů	53
Seznam příloh	54

Úvod

Tématem bakalářské práce je hospodářská trestná činnost a úvěrový podvod z pohledu policejního orgánu. Téma bylo zvoleno s ohledem na teoretické znalosti a praktické zkušenosti zpracovatele bakalářské práce, který je služebně zařazen u Policie České republiky, jako vyšetřovatel na oddělení hospodářské kriminality Služby kriminální policie a vyšetřování u Územního odboru Olomouc. Osobně měl a má možnost se podílet na prověřování a vyšetřování zmíněné trestné činnosti.

Z tohoto důvodu byla pozornost zaměřena na vysvětlení pojmu hospodářské trestné činnosti, jeho historický vývoj a zakotvení hospodářské trestné činnosti v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdější předpisů (dále jen TZ) a na konkrétní majetkový trestný čin úvěrový podvod dle § 211 TZ, který však svou povahou náleží do hospodářské trestné činnosti.

Po revoluci, ke které došlo v roce 1989, nastalo v České republice právní vakuum v souvislosti s miliónovými úvěry pro podnikatele, které mělo za následek, že od roku 1990 docházelo k tunelování bank. Na takové jednání orgány činné v trestním řízení nahlížely jako na podvodné ve smyslu § 209 TZ, které se však pachatelům (podnikatelům) s ohledem na zavinění velmi těžce prokazovalo a docházelo k několika letým soudním řízením, jejichž výsledek končil zpravidla zproštěním obžaloby.

Poškozené banky byly tak v rámci náhrady škody odkazovány do civilního soudního řízení, nic méně se jim již z různých příčin (např. jistina úvěru byla v nepoměru s poskytnutou finanční částkou) nepodařilo zachránit svůj majetek. Tedy bankám nebyla poskytnuta dostatečně ochrana jejich práv ze strany společnosti. Tyto skutečnosti vedly naše zákonodárce k zavedení trestného činu úvěrový podvod ve smyslu § 211 TZ do právního řádu České republiky, a tak bankám zajistili lepší postavení a právní ochranu. Proto je v bakalářské práci popsán a následně vysvětlen důvod začlenění tohoto trestného činu úvěrového podvodu do zákona č. 140/1961 Sb. trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Za stěžejní část bakalářské práce lze považovat popis skutečných kriminálních případů související s trestnými činy úvěrových podvodů dle § 211 TZ, které byly spáchány ve služebním obvodu Policie České republiky, Územní odbor Olomouc

a jejich následné porovnání, ze kterého vyplývá zejména chování bankovních a nebankovních společností, jímž uplatňují svá práva na náhradu škody.

Před tím bylo však třeba provést analýzu, respektive rozbor skutkové podstaty a výklad vybraných zákonných znaků trestného činu úvěrový podvod, jejímž účelem je jednoznačné stanovení podmínek vzniku trestní odpovědnosti pro daný trestný čin.

Výsledkem vyhodnocení jednotlivých případů je pak pohled policejního orgánu na zmíněnou problematiku, neboť ten nebyl doposud v žádných právních normách zohledněn a judikován.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem bakalářské práce je charakteristika hospodářské trestné činnosti, nastínění jejího vývoje a výklad typových znaků přílehlavých k trestnému činu úvěrový podvod dle § 211 TZ. Bakalářská práce bude cíleně zaměřena na provedení analýzy trestného činu úvěrový podvod dle § 211 TZ a dále výkladu zákonných znaků tohoto trestného činu, přičemž k dosažení tohoto cíle bude dosaženo čerpáním z odborné literatury, soudní judikatury a důvodové zprávy. Bakalářská práce povede k zodpovězení otázky, zda ochrana oprávněných zájmů společnosti skutečně vyžadovala zavedení této skutkové podstaty trestného činu úvěrový podvod podle § 211 TZ (dříve § 250b zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon) do českého práva.

V praktické části bakalářské práce budou popsány skutečné kriminální případy, související s pácháním trestných činů úvěrových podvodů dle § 211 TZ, od jejich prověřování až po jejich ukončení, v návaznosti, zda vznik tohoto trestného činu přinesl předpokládaný efekt, což je podpořeno jednotlivými rozhodnutími o uloženém trestu a náhradě škody, přičemž tato komparace plynule přechází k dalšímu cíli, a tím je zjistit, jak je problematika úvěrování bankovních a nebankovních společností vnímána z pohledu policejního orgánu.

Vedlejším cílem je vyhodnotit, zda nápad trestného činu úvěrového podvodu dle § 211 TZ je na určitém území, v tomto případě Olomouckého kraje, trvalým, včetně zjištění míry objasnenosti, přičemž k tomuto účelu byly využity policejní statistické údaje, získané z příslušného odboru Policie České republiky (dále jen Policie ČR).

Práce se skládá z teoretické a praktické části a je rozložena do devíti kapitol, nejobsáhlejší a nejdůležitější kapitoly se věnují trestnému činu úvěrový podvod ve smyslu § 211 trestního zákoníku a kazuistice (praktická část).

Druhá kapitola, pro lepší orientaci v bakalářské práci, popisuje nejčastější základní pojmy, jenž se v bakalářské práci objevují.

Následující třetí kapitola se zabývá hospodářskou trestnou činností, předně co si lze pod tímto pojmem představit a jak se samotný pojem historicky vyvíjel.

Čtvrtá kapitola popisuje, jakým způsobem majetkový trestný čin úvěrového podvodu souvisí s hospodářskou trestnou činností.

Pátá a šestá v sobě zahrnuje důvod zavedení skutkové podstaty trestného činu úvěrový podle dle § 211 trestního zákoníku do trestněprávních norem České republiky

a analýzu trestného činu úvěrový podvod, především rozbor znaků skutkové podstaty tohoto trestného činu.

Sedmá kapitola se zabývá zjištěním, zda trestný čin úvěrového podvodu dle § 211 TZ je s ohledem na nápad, ke kterému docházelo na území Olomouckého kraje za určité období trvalým a proč a jaká je jeho objasněnost.

Osmá kapitola je věnována skutečným kriminálním případům, jakým obecným způsobem se objasňují, jaké jsou ukládány pachatelům za protiprávní jednání tresty a dále jak je vnímána policejním orgánem otázka úvěrování bankovními a nebankovními společnostmi.

V závěrečné deváté kapitole je podrobně popsáno dosažení vytýčených cílů.

Vzhledem k tomu, že se jedná o práci teoretickou, k jejímu napsání a dosažení zde vytýčených cílů bylo využito následujících metod zkoumání:

- studium právnické a jiné odborné literatury, právních předpisů a internetových zdrojů,
- analyticko-syntetická metoda,
- komparační metoda,
- využití empirických zkušeností,
- interdisciplinární přístup.

2 Základní pojmy

Pro potřeby bakalářské práce, především z pohledu jejího zaměření, byly sestaveny nejčastější základní pojmy, se kterými se můžeme v bakalářské práci setkat:

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů (dále jen TR) - tato právní norma upravuje postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé postavení před soud a podle zákona spravedlivě potrestáni, dále upravuje práva a povinnosti subjektů trestního řízení.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ŽZ) - zákon upravuje podmínky živnostenského podnikání a kontrolu nad jejich dodržováním, kdy živností je rozuměna soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen TZ) zákon zde upravuje základní podmínky trestní odpovědnosti pachatele. Vymezuje, co je trestný čin a jaké trestní sankce lze za tato protiprávní jednání pachateli uložit.

Zákon č. 89/2012, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen občanský zákoník). Upravuje vztahy mezi soukromými subjekty, jedná se o odvětví práva soukromého, které je podřazeno právu trestnímu.

Zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů, upravuje činnost některých osob oprávněných poskytovat a zprostředkovávat spotřebitelský úvěr, dále stanovuje práva a povinnosti při poskytování a zprostředkování spotřebitelského úvěru a působnost správních orgánů v oblasti poskytování a zprostředkovávání spotřebitelského úvěru.

Trestní stíhání. Nasvědčují-li prověřováním podle § 158 TR zjištěné a odůvodněné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin, a je-li dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba, rozhodne policejní orgán neprodleně o zahájení trestního stíhání této osoby jako obviněného, pokud není důvod k postupu podle § 159a odst. 2 a 3 TR, § 159b odst. 1, 3 a 4 TR nebo § 159c odst. 1 TR.

Zkrácené přípravné řízení. Jde o zvláštní formu přípravného řízení, při kterém nedochází k zahájení trestního stíhání obviněného a lze jej konat o trestných činech náležejících v prvním stupni do příslušnosti okresních soudů. Jedná se o ty trestné činy, na které TZ stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí nepřevyšující 5 let.

3 Pojem hospodářské trestné činnosti a jeho historický vývoj

Hospodářská trestná činnost je celosvětově považována za závažný problém, což plyne ze vznikajících materiálních škod, z ohrožení fungování společnosti jako celku, neboť ekonomická situace může být na jedné straně zdrojem blahobytu a na druhé straně i zdrojem krizí, které ohrožují stabilitu dané společnosti.¹ Zapletal² ve své publikaci nastiňuje vývoj koncepce hospodářské trestné činnosti v podání několika autorů:

- v roce 1935 Albert Morris rozlišoval trestnou činnost jako působení kriminálního podsvětí, což je páchaní běžné trestné činnosti a na kriminální nadsvětí, které se pro změnu zabývá hospodářskou kriminalitou.

- v roce 1939 Edwin H. Sutherland rozšířil velmi známý výraz „*kriminalita bílých límečků*“ a definoval hospodářský zločin jako jednání, které spáchala vážená, vysoce postavená osoba v rámci svého povolání. Využívají důvěry, znalostí spojených s jejím vysokým sociálním statusem, pracovně politického zaměření a prestiže.

- v roce 1950 Frank E. Hartung samotnou teorii bílých límečku rozpracoval rozsáhleji, přičemž ji chápe jako porušení hospodářského zákona, které je pácháno pro značný ekonomický a finanční zisk, a to firmou, nebo prostřednictvím jejích pracovníků při plnění jejich obchodní činnosti.

- v roce 1952 B. Clinard navázal na předchozí shora zmíněnou teorii Franka E. Hartunga doplněním, že se jedná o porušení zákona především skupinou obchodníků, svobodných pracovníků a úředníků v souvislosti s výkonem jejich práce.

- v roce 1968 Edward A. Ross viděl problematiku hospodářské trestné činnosti především v pachatelích, kteří jsou často podle zákona bez pochyb vinní, ale jsou oceňováni společností, ve které se pohybují jako velmi zdařilí obchodníci a sami své jednání nehodnotí jako kriminální. S tímto názorem, se můžeme setkat i v současné

---

¹ ŠÁMAL, P. a kolektiv, *Trestní zákoník edice velké komentáře, I. Vydání, Praha: C. H. Beck, 2009 s. 2108.*

² ZAPLETAL, J. a kolektiv, *Kriminologie – zvláštní část, 3 uprav. vydání. Praha : Policejní akademie ČR, 1999. s. 11-29.*

době, kdy některé politicky a společensky známé osobnosti jsou spojovány s touto trestnou činností, mnohdy jsou odsouzeni, avšak sami sebe považují za nevinné.

Podle Chmelíka³, je možné hospodářskou trestnou činnost popsat jako „*zaviněné jednání popsané ve zvláštní části trestního zákona, poškozující nebo ohrožující hospodářský pořádek, systém ekonomických a souvisejících právních vztahů, jejich fungování, práva a oprávněné zájmy subjektů těchto vztahů*“.

S ohledem na charakter bakalářské práce bude na hospodářskou trestnou činnost nahlíženo, tak jak publikuje Novotný⁴, jako na úmyslnou trestnou činnost, vztahující se k hospodářským a majetkovým trestným činům, která je motivována vnitřním přesvědčením dosáhnout vyšších neoprávněných či přímo protizákonných zisků a získání moci a tím i „lepšího“ postavení ve společnosti.

V zemích s vyvinutou ekonomikou, včetně České republiky, je hospodářská trestné činnost považována za závažný problém, který dopadá na všechny oblasti života, neboť způsobuje poměrně značné materiální a morální škody a její nebezpečí spočívá v tom, že je latentní, a proto se tiše a nekontrolovaně rozrůstá do různých směrů a odvětví, čímž se její součástí stává stále více účastníků vstupujících do oblasti hospodářsky-vlastnických vztahů.⁵

Ve vyspělých, ale i méně vyspělých zemích se hospodářské kriminality dotýká organizovaný zločin, který se velmi složitě objasňuje. K odhalování této nezákonné trestné činnosti bývají využíváni odborníci, dokonce i různé ústavy ze všech zainteresovaných sfér. Vzhledem k tomu, že došlo k vytvoření mezinárodních společenství, jako je Evropská unie a díky neustále se rozvíjejícím technologickým možnostem, může se hospodářská trestná činnost snadněji šířit přes hranice jednotlivých států, přičemž díky těmto těžko ovlivnitelným činitelům se stává závažným problémem, který je třeba řešit nejen na národní, ale také na nadnárodní úrovni a vyžaduje stálou a soustředěnou pozornost.⁶

---

³ CHMELÍK, J., HÁJEK, P., NEČAS, S. *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, s. 17.

⁴ NOVOTNÝ, O.: *O otázkách hospodářského trestního práva*. Právní praxe, 1997, s. 6.

⁵ FRYŠTÁK, M. *Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe*. Ostrava : Key Publishing s.r.o., 2007. s. 4-8.

⁶ TOMÁŠEK, J., *Úvod do kriminologie – Jak studovat zločin*. Praha : Grada Publishing, 2010. s. 6-31.

4 Hospodářská trestná činnost s přihlédnutím k úvěrovému podvodu

V této části bakalářské práce je popsáno, jakým způsobem majetkový trestný čin úvěrového podvodu souvisí s hospodářskou trestnou činností. Hospodářská a majetková trestná činnost bývá někdy mezi sebou zaměňována, avšak mají mezi sebou několik rozdílů, jedním z nich zařazení v trestním zákoníku, majetkové trestné činy jsou vymezeny v hlavě V trestního zákoníku a hospodářské trestné činy jsou v hlavě VI trestního zákoníku. Patrně největším rozdílem je prospěch a rozsah škody. Podle Gřivny⁷, je rozdílnosti zřetelná u pachatelů, neboť hospodářskou trestnou činností páchají osoby vyššího společenského postavení, vyššího vlivu a s vyšším vzděláním, než je tomu u majetkové kriminality, což obecně můžeme charakterizovat následujícím způsobem:

4.1 Způsob provedení

V rámci páchaní shora popsané trestné činnosti, pachatelé převážně využívají k dosažení svých nezákonných cílů lstí či podvodného jednání. Podvodné jednání neboli uvedení v omyl, můžeme chápat jako předstření určité skutečnosti, která není v souladu se skutečným stavem věci. Můžeme jej spatřovat např. v zajištění fiktivních faktur, pracovních smluv apod., přičemž tyto materiály jsou pachatelem předkládány finančním úřadům nebo bankám jako pravé, a to za účelem uvést je v omyl a získat určitou nezákonnou výhodu.

4.2 Pachatelé

Pachatelé hospodářské trestné činnosti mají společné prvky chování, vychází z řad vzdělaných a společností uznávaných a sofistikovaných lidí. Takové osoby jednají nezákonným způsobem, především za účelem finančního zisku či jiných s tím spojených zvyhodnění. Jejich nezákonná činnost bývá vykonávána dlouhou dobu, přičemž je navenek skrytá a velmi obtížně odhalitelná, na rozdíl od násilných deliktů, jejichž následek je ihned viditelný. Pachatelé hospodářské trestné činnosti mají většinou dobré znalosti ze zájmového oboru, své kroky probírají se svými právníky a jejich

---

⁷ GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*. 4., akt. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 262-263.

obhajobou je právě odkaz na rady právníků, na jejich nezkušenost, na podnikatelské riziko, a když to situace umožňuje, mají tendenci od sebe odvrátit podezření a vinu svalovat na jiného, kdo se v tomtéž prostředí pohybuje. V této souvislosti můžeme zmínit, že pachatelé hospodářské kriminality zneužívají osoby, tzv. bílé koně, ze slabého sociálního prostředí, těm vytvoří určitou identitu a poskytnou určitý servis, který bankovní instituty přesvědčí, že jednají se skutečným jednatelem žadatelské firmy. Tyto osoby jsou pod různým příslibem lehkého výdělku či jiné odměny přemluveny, aby si na sebe nebo na uměle vytvořenou korporaci vzaly podnikatelský úvěr či jiný obdobný produkt, přičemž po uzavření úvěru a odevzdání finančních prostředků, s touto osobou přestanou komunikovat. Bohužel, na těchto osobách poté zůstává trestní odpovědnost za úvěrový podvod, neboť skutečného pachatele, jenž takový způsob vylákání finančních prostředků vymyslel, se nepodaří orgánům činným v trestním řízení z různých důvodů (např. není známá jeho totožnost) dohledat nebo pro nedostatek důkazů usvědčit.

4.3 Osoba poškozená (Oběť)

Za poškozeného lze považovat toho, komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková škoda nebo nemajetková újma, nebo ten, na jehož úkor se pachatel trestným činem obohatil (poškozený). Poškozený, který je obětí trestného činu podle zákona o obětech trestných činů, má právo v kterémkoliv stadiu trestního řízení učinit prohlášení o tom, jaký dopad měl spáchaný trestný čin na jeho dosavadní život. Poškozeným je i ten, kterému majetková škoda vznikla, i přestože ji pachatel v plném rozsahu nahradil. Vždy však škoda musí být způsobena trestným činem.⁸

Poškozeným může být osoba právnická nebo fyzická, avšak posouzení, zda je někdo poškozeným, může být obtížné, neboť samotné prohlášení o této okolnosti nezaručuje fakt, že tomu tak je. Jak uvádí Jelínek⁹, s těmito osobami se doporučuje zacházet jako s poškozeným, než se prokáže opak, a to z toho důvodu, aby nedošlo k neopodstatněnému krácení práv. Vzhledem k povaze bakalářské práce jsou osoby poškozené zpravidla vždy právnické osoby. Při prověřování hospodářské kriminality a s tím související trestné činnosti bývá v porovnání s ostatní kriminalitou vznik a způsobená škoda značně vysoká. Můžeme doplnit, že škody způsobené České republice dosahují leckdy miliónových hodnot (úniky na daních apod.), přičemž škody

⁸ NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ ČESKÁ REPUBLIKA. NSZ ČR, © 2017 [cit. 2017-12-20].

Dostupné z WWW: <<http://www.nsz.cz/index.php/cs/ohroene-osoby-a-pokozeni/57>>.

⁹ JELÍNEK, J., *Poškozený v českém trestním řízení*. Praha: Karolinum, 1998, s. 28-29.

způsobené bankovním domům či nebankovním společnostem, v souvislosti s úvěrovým podvodem, takových hodnot zdaleka nedosahují.

4.4 Motiv

Motiv je vnitřní podnět, který vedl pachatele k rozhodnutí spáchat trestný čin, je to v podstatě činitel, který u pachatele vyvolává aktivitu jednat protizákonně, tedy proč se pachatel zachoval, tak jak se zachoval.¹⁰

V souvislosti s hospodářskou trestnou činností je hlavním motivem, zpravidla vylákání nezákonné výhody na státu (např. daňové úniky na dani z přidané hodnoty).¹¹

Jsou však případy, kdy s tímto jednáním jsou spojeny i jiné aktivity směřující k získání nedovoleného finančního prospěchu, např. prostřednictvím úvěrů, pachatel využívá chabé ostražitosti napadených bankovních společností. Tito pachatelé se zpravidla na svůj čin připravují a při jednání s bankami a podobnými institucemi disponují znalostmi o jejich fungování. To je však opakem majetkové trestné činnosti, respektive při bagatelním úvěrovém podvodu, kde motivem pachatele je zajistit si prostředky pro osobní potřebu (nákup televize, mobilního telefonu apod.), pachatelé při páčání těchto trestných činů nepostupují rafinovaně a zanechávají za sebou zřetelné stopy (nepravdivé údaje o svém zaměstnavateli a výši příjmu).

---

¹⁰ ČÍRTKOVÁ, L., *Forenzní psychologie*, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s r.o., Plzeň, 2004, s. 92.

¹¹ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. 3. přeprac. vyd. ASPI – Wolters Kluwer, Praha, 2008, s. 84-87.

5 Úvěrový podvod

Úvěrový podvod patří mezi majetkové trestné činy, je zařazen do hlavy V zvláštní části TZ a chrání majetkové zájmy, především právo vlastnit majetek. Vlastnit majetek patří mezi základní lidská práva a základním ustanovením je čl. 11 Listiny základních práv a svobod ve smyslu usnesení Předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., (dále jen LZPS), podle čl. 11 LZPS má každý právo vlastnit majetek¹², přičemž majetek tvoří souhrn všech majetkových hodnot.

5.1 Úvěrový podvod a jeho implementace do trestního práva

Hlavním důvodem zařazení trestného činu úvěrový podvod do trestního zákona, bylo, že po sametové revoluci, od roku 1990 docházelo k tzv. tunelování bank. Tyto finanční domy poskytovaly podnikatelům úvěry, které dosahovaly milionových částek. Úvěry nebyly dostatečně jištěny majetkem, a pokud ano, tak byl záměrně nadhodnocen nebo neměl žádnou upotřebitelnou hodnotu nebo byl zcela smyšlený. Stávalo se, že různé banky, aniž by o sobě věděly, poskytly úvěr, který byl sice zajištěn, zástava však byla stejná. Úvěry získané podvodným způsobem, nebyly uhrazeny, a pokud ano, tak jen jejich nepatrná část. Díky tomu došlo k milionovým ztrátám a vleklým trestním řízením, demonstrativně můžeme zmínit mediální případ podnikatelů Vojtěcha Milky a Petra Borčányho, jejichž útok směřoval proti Komerční bance a.s. (viz. příloha D)¹³, a aby se takové kriminalitě zabránilo, byl do právního systému České republiky zaveden trestný čin úvěrový podvod, což bylo provedeno zákonem č. 253/1997 Sb., kterým se měnil a doplnil trestní zákon č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Uvedená změna nabyla účinnosti dne 1. ledna 1998.¹⁴

Z obecné části důvodové zprávy (viz. příloha VII)¹⁵ k zákonu č. 253/1997 Sb., která souvisí se změnou trestního zákona, mimo jiné vyplývá, že úprava majetkových a hospodářských trestných činů již nekoresponduje se stávající úrovní hospodářských vztahů a neodpovídá potřebám jejich ochrany, neboť postih za porušení uvedených

¹² ČESKO. Zákon č. 2/1993 Sb., ze dne 16. prosince Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné také z WWW: <<https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

¹³ iDnes.cz/Zprávy, © 2000 [cit. 2000-11-06]. Dostupné z WWW: <https://zpravy.idnes.cz/za-milionovy-podvod-poslal-soud-podnikatele-za-mrize-pd1-/domaci.aspx?c=A001006125924domaci_jpl>.

¹⁴ POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. PSPČR, © 2017 [cit. 2017-11-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=253&r=1997>>.

¹⁵ VLÁDA ČR, Důvodová zpráva ze dne 12. 6. 1997 k zákonu č. 253/1997 Sb. [cit. 2018-02-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/eknih/1996ps/tisky/t022000b.htm>>.

povinností podle zvláštních zákonů je příliš mírný. Za takové situace právo nemůže být dostatečným kontrolním mechanismem chování ekonomických subjektů a nástrojem ochrany řádných podnikatelů. Ve zvláštní části důvodové zprávy k těmto skutkovým podstatám, systematicky zařazeným do hlavy IX mezi trestné činy proti majetku, se uvádí, že doplněním ustanovení o trestný čin podvodu se sleduje rozšíření trestního postihu na další formy podvodného jednání, neboť stávající skutková podstata trestného činu podvodu vyžaduje, aby pachatel měl podvodný úmysl již v době, kdy začne naplňovat objektivní stránku. Důvodem pro doplnění trestního zákona o skutkovou podstatu trestného činu úvěrový podvod byla skutečnost, že ne všechna jednání spočívající v uvedení nepravdivých údajů v rámci uzavření smlouvy o poskytnutí úvěru (obdobně i dotace nebo subvence), a tím spíše případy, kdy pachatel již poskytnutý úvěr použije na jiný než sjednaný účel, se dalo postihovat podle stávající skutkové podstaty trestného činu podvodu ve smyslu trestního zákona. Přitom taková jednání výrazně poškozují banky a slouží k získání neoprávněné majetkové výhody toho, kdo se takového činu dopustí.¹⁶ Prokazování podvodného jednání bylo pro orgány činné v trestním řízení s ohledem na úmysl pachatele obtížnější, než je tomu u trestného činu úvěrový podvod¹⁷, neboť již pouhé uvedení nepravdivých údajů, naplňuje všechny znaky skutkové podstaty, jedná se tedy o předčasně dokonáný trestný čin.

5.2 Úvěrový podvod a jeho další právní úprava

Další zákonnou úpravu k úvěrovému podvodu, jsme dříve nacházeli v obchodním zákoníku. Jak uvádí Šámal¹⁸, „*v ustanovení § 497 až 507 obchodního zákoníku, jako tzv. absolutní obchod, což znamená, že touto právní úpravou se bude takový závazkový vztah řídit vždy a v celém rozsahu bez ohledu na povahu účastníků úvěrové smlouvy § 261 odst. 3 písm. d) obchodního zákoníku, a proto nezáleží na tom, zda je úvěr poskytován pro podnikatelské účely nebo pro účely jiné, např. jako tzv. spotřebitelský úvěr za podmínky, že je poskytován ve smyslu § 497 a násl. obchodního zákoníku*“.

Od 01. 01. 2014 vstoupil v účinnost zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, který konkrétně upravuje v § 1724 až § 1788, sjednávání

¹⁶ POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. PSPČR, © 2017 [cit. 2017-11-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=2&t=220>>.

¹⁷ VLÁDA ČR, Důvodová zpráva ze dne 12. 6. 1997 k zákonu č. 253/1997 Sb. [cit. 2018-02-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/eknih/1996ps/tisky/t022000b.htm>>.

¹⁸ ŠÁMAL, P. a kolektiv, *Trestní zákoník edice velké komentáře, I. Vydání, Praha: C. H. Beck, 2009 s. 1899-1900.*

smluv obecně a následně v § 2395 až § 2400 popisuje vztahy mezi úvěrujícím a úvěrovaným.¹⁹

Dalším zákonem upravujícím předmětnou problematiku byl zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZSÚ), který zapracovává příslušné předpisy Evropské unie (*Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS. Směrnice Komise 2011/90/EU ze dne 14. listopadu 2011, kterou se mění část II přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES, kterou se stanoví dodatečné předpoklady pro výpočet roční procentní sazby nákladů*) a dále upravuje některá práva a povinnosti související se spotřebitelským úvěrem, kterým se rozumí odložená platba, půjčka, úvěr nebo jiná obdobná finanční služba poskytovaná nebo přislíbená spotřebiteli věřitelem, nebo zprostředkovatelem.²⁰

Původní zákon o spotřebitelském úvěru byl zrušen a nahrazen zákonem č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 01. 12. 2016. K tomuto kroku vedla snaha o lepší ochranu spotřebitele, neboť v podnikatelském prostředí se vykytovaly subjekty, které nabízely úvěry lichevního charakteru a zneužívaly osoby ve špatné ekonomické situaci. Takovým osobám nabízely úvěr, který však byl reálně nesplacitelný (vysoké úroky, postupně zvyšující se výše splátek, to vše vložené do nepřehledné smlouvy), přičemž jako jistinu upřednostňovaly např. jejich nemovitost, o kterou tito klienti díky své finanční nigramotnosti a nastaveným platebním podmínkám přišli.²¹

Od účinnosti nového zákona o spotřebitelském úvěru musí mít subjekty poskytující úvěry licenci, a aby jim mohla být udělena, musejí mít v počátku kapitál ve výši 20 000 000 Kč.²² Díky těmto podmínkám došlo k redukci takových společností na finančním trhu, protože ne každá úvěrující společnost disponuje s takovým jměním.

---

¹⁹ ČESKO. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 33. Dostupné také z WWW: <www.msmt.cz/uploads/legislativa/2012_89.pdf>.

²⁰ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. © 2018. [cit. 2018-22-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/uvery-pro-spotrebitele/spotrebitelcky-uver/pravni-ramce>>.

²¹ PRÁVNÍ PROSTOR. © 2018. [cit. 2018-24-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/spotrebitelcke-uvery-po-novem>>.

²² ČESKO. Zákon č. 257 ze dne 14. července 2016, o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2016, částka 100. Dostupné také z WWW: <www.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=34063>.

6 Analýza skutkové podstaty trestného činu úvěrový podvod a výklad vybraných zákonných znaků

Úvěrový podvod (§ 211 TZ)

6.1 K odst. 1

(1) Kdo při sjednávání úvěrové smlouvy nebo při čerpání úvěru uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

Objekt trestného činu úvěrový podvod

Předmětem ochrany je zde cizí majetek v oblasti úvěrování. Jedná se o základní skutkovou podstatu trestného činu úvěrový podvod. Obsahuje znaky běžného typu daného trestného činu a bývají uvedeny zpravidla v prvních odstavcích příslušných ustanovení.²³

Pachatel při sjednávání úvěrové smlouvy nebo při čerpání úvěru uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí. Objektem je poskytování ochrany majetku a majetkových práv věřitelů, ale i dlužníků v souvislosti s řádným sjednáváním úvěrových smluv a čerpáním úvěru.²⁴

Objektivní stránka trestného činu úvěrový podvod

Objektivní stránka této skutkové podstaty spočívá v tom, že pachatel při sjednávání úvěrové smlouvy, anebo při čerpání úvěru uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí. K trestní odpovědnosti pachatele ve smyslu odst. 1 není nutné, aby věřitel jednal v omylu, na základě, kterého by poskytl plnění ve formě peněžních prostředků dlužníkovi. Pro vznik trestnosti, postačí jen uvedení nepravdivých nebo hrubě zkreslených údajů nebo zamlčení podstatných údajů.²⁵

---

²³ DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T. a kol, *Trestní zákoník. Komentář. 1. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 1255.

²⁴ JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou.* Praha : Leges, 2013. s. 311.

²⁵ JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou.* Praha : Leges, 2013. s. 311 - 312.

Sjednávání úvěrové smlouvy znamená, že žadatel i poskytovatel úvěru, provádí určité kroky, které při splnění všech podmínek vedou k uzavření úvěrové smlouvy. Za sjednání úvěrové smlouvy považujeme i jednání, které uzavření takové smlouvy bezprostředně předchází, např. samotné podání žádosti o úvěr.²⁶

V minulosti byla úvěrová smlouva upravena v § 497 až 507 obchodního zákoníku. Taková smlouva ve smyslu § 497 obchodního zákoníku zavazovala věřitele, jenž na požádání dlužníka byl povinen poskytnout v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a dlužník se zavazoval poskytnuté peněžní prostředky do určité doby vrátit a zaplatit úroky.

V současné době je smlouva o úvěru definována ve smyslu § 2395 občanského zákoníku. Jde o smlouvu, kde se úvěrující zavazuje, že úvěrovanému poskytne na jeho požádání a v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a úvěrovaný se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky. K uzavření smlouvy o úvěru dochází ve smyslu § 1740 občanského zákoníku nabytím účinnosti přijetí nabídky (tzv. konsensuální smlouva).²⁷

Trestní odpovědnost u úvěrového podvodu může vzniknout, jen v souvislosti se smlouvou o úvěru, nikoliv v návaznosti na jiné smlouvy, jejichž předmětem může také být poskytnutí peněžních prostředků (např. smlouva o zápůjčce ve smyslu § 2390 až 2394 občanského zákoníku), jelikož v ustanovení o úvěrovém podvodu se hovoří jen o sjednávání úvěrové smlouvy. Pokud by došlo k uzavření smlouvy o zápůjčce, bude možné takové jednání posoudit jako trestný čin podvodu podle § 209 TZ, u kterého se však navíc vyžaduje vznik škody nikoli nepatrné a obohacení pachatele či jiné osoby. Pokud však povaha smlouvy o poskytnutí peněžních prostředků není z jejího obsahu zcela zřejmá, bude tato otázka řešena jako předběžná podle § 9 odst. 1 TŘ.

Je možné, že pokud hlavní pachatel úvěrového podvodu svůj závazek vůči věřiteli splácí, je nutné k této okolnosti ve smyslu § 39 TZ při ukládání druhu a výměře trestu, uvážlivě přihlídnout, čili soud přihlédne k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu, k osobním, rodinným, majetkovým a jiným poměrům pachatele a k jeho dosavadnímu způsobu života a k možnosti jeho nápravy. Také přihlédne k chování

---

²⁶ DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T. a kol. *Trestní zákoník: komentář: I díl*. Praha : Wolters Kluwer, 2015. s. 1256.

²⁷ NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK. © 2018. [cit. 2018-12-02]. Dostupné také z WWW: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/NOZ_interaktiv.pdf>.

pachatele po činu, zejména k jeho snaze nahradit škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky činu a podle těchto okolností by měl zvolit uložení a druh trestu. Po vyhodnocení těchto skutečností, příslušný soud, zpravidla vyhlásí, pokud tomu nebrání jiné okolnosti, méně přísnější trest.

Poskytování úvěrů je jednou z hlavních podnikatelských činností bank, které jsou vyňaty z režimu živnostenského zákona, přičemž jsou zde i další subjekty, které podnikají v dané oblasti.²⁸ Na poskytování finančních prostředků na podkladě smlouvy o úvěru pak navazuje čerpání úvěru ze strany dlužníka, což může znamenat jednorázové vybrání poskytnutých finančních prostředků, tak i jejich postupné vybírání. S tím je v některých případech spojeno uvádění konkrétních informací ze strany dlužníka bance nebo jinému věřiteli, a právě pravdivost těchto údajů je podle § 211 TZ vyžadována a chráněna. Subjekty, které poskytují na základě úvěrové smlouvy finanční prostředky a lze je použít pouze pro určitý, smluvený účel²⁹, rozdělujeme do dvou základních skupin:

- a.) bankovní instituce a stavební spořitelny, které vykonávají svoji činnost na základě udělené bankovní licence,
- b.) společnosti z nebankovního sektoru, tedy subjekty, poskytující úvěry na základě smlouvy o úvěru v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti.³⁰

Subjekty v rámci své podnikatelské činnosti poskytují svým klientům finanční prostředky, respektive bankovní produkty, a ty lze rozdělit do tří základních skupin³¹:

I.) peněžní úvěry, jde o faktické poskytnutí peněz, a to jak v hotovosti, nebo v bezhotovostní podobě, sem řadíme:

kontokorentní úvěr, jde o krátkodobý úvěr poskytovaný na běžném účtu. Samotný zůstatek účtu může jít i do mínusu, přičemž jeho rozsah je dán v rámci smluveného úvěrového rámce,

---

²⁸ PELIKÁNOVÁ, I., *Komentář k obchodnímu zákoníku*. 4. díl. Praha : Linde Praha, a.s., 1997, s. 375.

²⁹ BARÁK, J., *Zákon o bankách. Komentář a předpisy související*. Praha : Linde Praha, a.s., 2003, s. 19-21.

³⁰ ČESKO. Zákon č. 257 ze dne 14. července 2016, o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2016, částka 100. Dostupné také z WWW: <www.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=34063>.

³¹ ŠÁMAL, P. a kolektiv, *Trestní zákoník edice velké komentáře, I. Vydání, Praha: C. H. Beck, 2009 s. 1901-1902.*

eskontní úvěr, krátkodobý úvěr, poskytovaný bankou klientovi, a to prostřednictvím odkupu směnky před její splatností. Banka si zde sráží úrok za dobu od eskontu do dne splatnosti směnky,

hypoteční úvěr, úvěr poskytovaný na investice do nemovitosti na území České republiky nebo na její výstavbu či pořízení. Typické je zde jištění tohoto úvěru, a to zástavním právem k nemovitosti,

spotřební úvěr, je běžný úvěr poskytnutý žadateli, který jej využije pro nákup spotřebního zboží různého charakteru.

II.) závazkové úvěry a záruky, klient v těchto případech nezískává přímo do svého dispozice finanční prostředky, ale jen záruku banky, která se zaváže splnit jeho závazek, pokud tak neučiní sám. Tyto produkty bývají zpravidla sjednávány se společnostmi (s.r.o., a.s.).

III.) alternativní formy financování, klient získává finanční prostředky jen za určitých specifických podmínek (např. faktoring, jako smluvně sjednaný průběžný odkup krátkodobých pohledávek, které vznikly dodavateli v důsledku poskytnutí nezajištěného dodavatelského úvěru).

Údaje nepravdivé nebo hrubě zkreslené nebo podstatné údaje zamlčené

Tyto pojmy lze vymezit následovně³²:

Nepravdivé údaje, jsou takové údaje, které jsou v podstatě v rozporu se skutečným stavem věci, postačí i jen některá důležitá skutečnost pro uzavření úvěrové smlouvy nebo pro čerpání úvěru (např. pachatel uvede v žádosti o úvěr, že je zaměstnán, přičemž ve skutečnosti zaměstnán není).

Hrubě zkreslené údaje, jsou údaje, které jsou mylné nebo neúplné, což vede k nesprávnému posouzení skutečností (např. neodpovídající výše platu), na jejichž podkladě je poté úvěrová smlouva uzavřena.

Podstatné údaje zamlčí, tato okolnost nastává tehdy, když pachatel neuvede při sjednávání úvěrové smlouvy nebo při čerpání úvěru jakékoli údaje, které jsou rozhodující nebo zásadní pro její uzavření nebo pro poskytnutí peněz (např. exekuce).

---

³² Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12. 02. 2003, sp. zn. 6 Tdo 120/2003.

Subjekt trestného činu úvěrového podvodu

Jedná se o obecný subjekt. Pachatelem tohoto trestného činu může být kdokoliv, jak fyzická osoba, tak i osoba právnická, která je trestně odpovědná. Pachatel při sjednávání úvěrové smlouvy i při čerpání úvěru, který za sebe, nebo za právnický subjekt, sjedná úvěrovou smlouvu nebo čerpá úvěr.³³ Může se jednat, ale i o osobu, která se různým způsobem podílí na sjednávání úvěrové smlouvy a v souvislosti s tím uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí. Pro trestnost jednání zcela postačí, že pachatel uvede nepravdivé informace nebo je hrubě zkreslí či zatají, anebo použije úvěr, dotaci nebo subvenci na jiný účel, než ke kterému byl určen. Osoba, která tak pachateli pouze opatří potřebné nepravdivé podklady, bude jen pomocníkem ve smyslu § 24 odst. 1 písm. c) TZ, to však za podmínky, že jednání pachatele dospělo alespoň do stadia pokusu (akcesorita účastenství).³⁴

Subjektivní stránka trestného činu úvěrový podvod

Z hlediska subjektivní stránky se vyžaduje úmyslné zavinění, jelikož kde není forma zavinění přímo uvedena, vyžaduje se ve smyslu § 13 odst. 2 TZ k trestní odpovědnosti za trestný čin úmyslného zavinění, nestanoví-li TZ výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.

Jak uvádí Šámal³⁵: *K samotné trestní odpovědnosti za trestný čin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 TZ, na rozdíl od obecného trestného činu podvodu podle § 209 TZ, není třeba vznik škody. Proto ani úmysl pachatele nemusí k takové škodě směřovat, i když zpravidla tomu tak bude.*

V rámci této kapitoly je na místě upozornit, že orgány činné v trestním řízení by měly při vyhodnocení případné trestnosti a zavinění pachatele trestného činu úvěrového podvodu postupovat zdrženlivě, a to v případech, kde úvěrový proces probíhá podle nastavených parametrů konkrétní úvěrové smlouvy. Takový názor lze najít v nálezu Ústavního soudu České republiky ÚS 205/2006-n, který vyloženě stanoví, že „*Má-li v testu proporcionality obstat trestní stíhání úvěrového podvodu, u něhož se v odstavci 1*

³³ JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha : Leges, 2013. s. 312.

³⁴ ŠÁMAL, P. a kolektiv, *Trestní zákoník edice velké komentáře, I. Vydání*, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1904.

³⁵ ŠÁMAL, P. a kolektiv, *Trestní zákoník edice velké komentáře, I. Vydání*, Praha: C. H. Beck, 2009. s. 1904.

*nevyžaduje vznik škody, pak musí orgány činné v trestním řízení pečlivě zkoumat, zda uvedení nepravdivého údaje bylo v objektivní poloze vůbec způsobilé ohrozit zájem chráněný TZ, a to jak z hlediska reálného vlivu nepravdivého údaje na úvahu poskytovatele úvěru o návratnosti půjčených peněz, tak z hlediska výše reálně hrozící škody, kde je třeba odlišovat podnikatelské a spotřebitelské úvěry. Zdrženlivost je namístě zejména tam, kde měl následný úvěrový vztah standardní průběh, úvěr byl řádně splácen a obavy vyjádřené v hrozbě trestněprávního postihu vůbec nenašly naplnění“.*³⁶

6.2 K odst. 2

(2) Stejně bude potrestán, kdo bez souhlasu věřitele, v nikoli malém rozsahu, použije prostředky získané účelovým úvěrem na jiný než určený účel.

Objekt

Objektem je ochrana majetkových zájmů věřitelů, kdy z jejich strany došlo k poskytnutí plnění vázané na určitý účel, který je vymezen v úvěrové smlouvě, tak aby nedošlo k jeho zneužití.³⁷ Pachatel bez souhlasu věřitele, v nikoli malém rozsahu, použije prostředky získané účelovým úvěrem na jiný než určený účel.

Objektivní stránka

Jedná se o samostatnou skutkovou podstatu týkající se použití finančních prostředků získaných účelovým úvěrem v nikoli malém rozsahu na jiný než určený účel. Tato situace může nastat např., kdy věřitel nevěděl, nebo mu to bylo pachatelem zamlčeno, že finanční prostředky určené na rekonstrukci bytu, použil jiným než smluveným způsobem, např. je prohrál v herních zařízeních. Neoprávněným použitím prostředků z účelového úvěru se rozumí jejich utracení nebo jiné využití, poté co byly vyčerpány, na jiný než v úvěrové smlouvě určený účel. Je zde vyžadováno, že použití takových finančních prostředků, musí být pachatelem spácháno v nikoli malém rozsahu, nejméně 25 000 Kč.³⁸

---

³⁶ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. listopadu 2006 sp. zn. I. ÚS 631/2005, uveřejněn pod č. 205 ve sv. 43 Sb. nál. a usn. ÚS ČR.

³⁷ JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha : Leges, 2013. s. 311.

³⁸ ŠÁMAL, P. a kolektiv, *Trestní zákoník edice velké komentáře, I. Vydání*, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1905.

Subjekt trestného činu úvěrového podvodu

Obecným subjektem tohoto trestného činu může být kdokoliv, jak fyzická osoba, tak i osoba právnická, která je trestně odpovědná. Pachatel použije finanční prostředky, které získal účelovým úvěrem na jiný než určený účel.³⁹

Subjektivní stránka

Z hlediska subjektivní stránky se vyžaduje úmyslné zavinění, jelikož kde není forma zavinění přímo uvedena, vyžaduje se ve smyslu § 13 odst. 2 TZ k trestní odpovědnosti za trestný čin úmyslného zavinění, nestanoví-li TZ výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.

6.3 K odst. 3

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

Jedná se o kvalifikovanou skutkovou podstatu, neboť zde přistupují okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.

Za tyto okolnosti považujeme:

- byl za takový čin odsouzen: speciální recidiva, kdy pachatel byl odsouzen za trestný čin úvěrový podvod ve smyslu odst. 1 nebo 2, pokud odsuzující rozsudek nabyl právní moci.
- potrestáním: předchozí trestní postih pro trestný čin úvěrový podvod, kdy pachatel byl nejenom odsouzen, ale i vykonal alespoň zčásti uložený trest.

K odsouzení nebo potrestání muselo dojít v posledních třech letech. U odsouzení je rozhodující právní moc rozsudku, kdežto u potrestání okamžik výkonu trestu, upuštění od výkonu trestu, okamžik podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, podmíněného upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti nebo zákazu pobytu, prominutí trestu nebo jeho zbytku na základě milosti, amnestie apod.⁴⁰

---

³⁹ ŠÁMAL, P. a kolektiv, *Trestní zákoník edice velké komentáře, I. Vydání*, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1905.

⁴⁰ JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha : Leges, 2013. s. 311.

Z hlediska zavinění, postačí dle § 17 písm. b) TZ nedbalost, neboť se jedná o jinou skutečnost.

6.4 K odst. 4

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu.

Jedná se o kvalifikovanou skutkovou podstatu, neboť zde přistupuje okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby. Pokud jde o zavinění u tohoto následku, postačí z tohoto hlediska nedbalost dle § 17 písm. a) TZ. Větší škodou je škoda ve výši nejméně 50 000 Kč, což vyplývá z výkladového ustanovení § 138 TZ.⁴¹

Za předpokladu, že pachatel jednání nedokonal, bude skutek kvalifikován jako trestný čin úvěrového podvodu dle § 211 odst. 1 nebo 2, odst. 4 písm. a) TZ ve stádiu pokusu dle § 21 odst. 1 TZ.

Tuto problematiku vystihuje rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky (viz. příloha VII), tedy „*Pokud pachatel jednal s úmyslem dosáhnout uzavření úvěrové smlouvy, tj. v rámci sjednávání úvěrové smlouvy uvedl nepravdivé údaje, dokonal již trestný čin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 TZ. Nedošlo-li na podkladě takové smlouvy k vyplacení úvěrových prostředků, pak ve vztahu ke kvalifikované skutkové podstatě citovaného trestného činu dospělo jednání pachatele pouze do stadia pokusu. Takový skutek je tak nutné posoudit jako přečin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 TZ dílem dokonaný a dílem ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 TZ a příslušné kvalifikované skutkové podstaty tohoto trestného činu, nikoli jen jako pokus přečinu úvěrového podvodu podle § 21 odst. 1 TZ a § 211 odst. 1 TZ a některé jeho kvalifikované skutkové podstaty*“.⁴²

6.5 K odst. 5

(5) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného,

---

⁴¹ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11. Dostupné z WWW: <www.mvcr.cz/soubor/sb011-09-pdf.aspx>.

⁴² Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 20. prosince 2016, č. j. 5 Tdo 1414/2016.

nebo

c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

Jedná se o kvalifikovanou skutkovou podstatu, neboť zde přistupují okolnosti pro použití vyšší trestní sazby. Za takové okolnosti považujeme:

písm. a) Člen organizované skupiny

Organizovanou skupinou se rozumí sdružení více osob, v němž je provedena určitá dělba úkolů mezi jednotlivé členy sdružení a jehož činnost se v důsledku toho vyznačuje plánovitostí a koordinovaností, což zvyšuje pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu, čímž jsou umocněny jeho škodlivé dopady pro společnost.⁴³ Jedná se o jinou skutečnost podle § 17 písm. b) TZ a z logiky věci se vyžaduje úmyslná forma zavinění.

písm. b) Osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného

Za osobu, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, se považuje jen taková, u které je podle jejího pracovního, funkčního nebo jiného právního vztahu k poškozenému hlavním úkolem péče o zabezpečování zájmů poškozeného. Taková zvláštní povinnost může vyplývat i z jiného právního předpisu (např. zákonný zástupce nezletilé osoby, opatrovník, poručník) a taková osoba musí o této povinnosti vědět. Je nutností, pro každý konkrétní případ zjistit rozsah odpovědnosti takové osoby, ale i omezení takové povinnosti, a to pro zjištění trestnosti a závažnosti posuzovaného jednání.⁴⁴ Jedná se o jinou skutečnost podle § 17 písm. b) TZ a z logiky věci se vyžaduje úmyslná forma zavinění.

písm. c.) Způsobení značné škody

Touto okolností se rozumí škoda, která minimálně dosahuje výše 500 000 Kč, což vyplývá z výkladového pravidla v § 138 odst. 1 TZ pro určení hranic výše škody.

V případě zavinění dle písm. c), postačí dle § 17 písm. a) TZ nedbalost, neboť se jedná o těžší následek.

6.6 K odst. 6

(6) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán, a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo

⁴³ Rozhodnutí nejvyššího soudu ČR, ze dne 3. února 2010, sp. zn. 7 Tdo 1451/2009.

⁴⁴ JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha : Leges, 2013. s. 312.

b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu financování terorismu (§ 312d) nebo vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f).

Jedná se o kvalifikovanou skutkovou podstatu, neboť zde přistupují okolnosti pro použití vyšší trestní sazby. Tyto okolnosti spatřujeme v jednotlivých písmenech, tohoto odstavce, konkrétně:

písm. a) Způsobení škody velkého rozsahu

Touto okolností se rozumí škoda, která minimálně dosahuje výši 5 000 000 Kč, což vyplývá z výkladového pravidla v § 138 odst. 1 TZ pro určení hranic výše škody.

V případě písm. a), je zde těžší následek, a proto postačí ve smyslu § 17 písm. a) TZ nedbalost.

písm. b) Osoba, která v úmyslu umožní nebo usnadní spáchání:

teroristického trestného činu, především trestného činu vlastizrady podle § 309 TZ, rozvracení republiky podle § 310 TZ, teroristického útoku podle § 311 TZ, teroru podle § 312 TZ, účasti na teroristické skupině podle § 312a, podpora a propagace terorismu podle § 312e TZ a sabotáže podle § 314 TZ,

trestného činu financování terorismu (§ 312d), zde pachatel sám nebo prostřednictvím jiného finančně nebo materiálně podporuje teroristickou skupinu, jejího člena, teroristu nebo spáchání teroristického trestného činu, trestného činu podpory a propagace terorismu nebo vyhrožování teroristickým trestným činem anebo shromažďuje finanční prostředky nebo jiné věci v úmyslu, aby jich bylo takto užito, nebo

vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f), zde pachatel vyhrožuje spácháním teroristického trestného činu.

Trestný čin úvěrového podvodu je spáchán, tím, že pachatel úmyslně umožní nebo usnadní spáchání tohoto trestného činu.⁴⁵ Pachatel zde koná v úmyslu poškodit ústavní zřízení nebo obranyschopnost České republiky, narušit nebo zničit základní politickou, hospodářskou nebo sociální strukturu České republiky nebo mezinárodní organizace, závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo nebo protiprávně přinutit vládu nebo jiný orgán veřejné moci nebo mezinárodní organizaci, aby něco konala, opominula

---

⁴⁵ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11. Dostupné z WWW: <www.mvcr.cz/soubor/sb011-09-pdf.aspx>.

nebo trpěla, a to způsobem, který je v tomto ustanovení taxativně vymezen. Jedná se o jinou skutečnost dle § 17 písm. b) TZ a vyžaduje se úmyslná forma zavinění, neboť je to přímo uvedeno.

6.7 K odst. 7

(7) Příprava je trestná.

Jelikož horní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody v § 211 odst. 6 TZ dosahuje minimální horní hranice deseti let, jedná se v těchto případech o zvlášť závažný zločin ve smyslu § 14 odst. 3 TZ.

Příprava dle § 20 odst. 2 TZ je u zvlášť závažných zločinů trestná, pokud tak zákonodárce výslovně stanoví, proto bude trestná i v těchto případech. Samotné spáchání trestného činu zaviněně a úmyslně, je velmi složitý proces, ve kterém hrají roli různá kritéria, jenž musí být bezpochybností prokázána.⁴⁶

Definici přípravy k trestnému činu nalezneme v § 20 TZ, jde o jednání záležející v úmyslném vytváření podmínek, spočívajících zejména v jeho organizování, opatřování nebo přizpůsobování prostředků nebo nástrojů k jeho spáchání, ve spolčení, sročení, v návodu či pomoci, o pro spáchání zvlášť závažného zločinu, u kterého to TZ výslovně stanoví, a pokud nedošlo k pokusu ani dokonání takového zvlášť závažného zločinu.

6.8 Úvěrový podvod a významný vztah k jinému ustanovení

Jednočinný souběh trestného činu úvěrový podvod je vyloučen s trestným činem podvod, neboť je k podvodnému jednání ve vztahu speciality. Důvodem je skutečnost, že úvěrovou smlouvu nelze vztáhnout na smlouvu o zápůjčce ve smyslu občanského zákoníku. Tato zvláštnost vyplývá zejména ze skutečnosti, že je to tzv. předčasně dokonáný trestný čin, což znamená, že již samotné uvedení nepravdivých údajů, i bez způsobení škody naplňuje skutkovou podstatu úvěrového podvodu a že mimo jiné předmětem útoku jsou vlastnická práva úvěrujícího.⁴⁷

---

⁴⁶ KRATOCHVÍL, V. a kolektiv. *Trestní právo hmotné. Obecná část. 2. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2012. s. 322.

⁴⁷ PRÁVNÍ PROSTOR. PP, © 2017 [cit. 2017-12-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/vybrane-problematicke-otazky-tykajici-se-tc-uveroveho-podvodu-dle-211-trz-ve-svetle-noveho-zakona-o-spotrebitelskem-uveru>>.

7 Úvěrový podvod na teritoriu Krajského ředitelství policie Olomouckého kraje v grafech

Konkrétně dnem 1. ledna 2010 vznikla nová organizační složka Policie ČR Krajské ředitelství policie Olomouckého kraje (dále PČR KŘP OLK). V současnosti tento celek zahrnuje pět územních odborů. Jedná se o Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk (viz. příloha II).⁴⁸ Protože se tato práce zabývá úvěrovým podvodem v návaznosti na skutečnost, zda je úvěrový podvod trvalý a zda jeho vznik byl opodstatněný, bude poukázáno na statistické údaje, které byly nashromážděny za roky 2013 až 2016. Údaje z roku 2017 nejsou v bakalářské práci zahrnuty neboť, doposud nebyla nashromážděna všechna data a nebyla vyhodnocena kompetentním pracovištěm.⁴⁹

Graf č. 1 - Úvěrové podvody za jednotlivé územní odbory za rok 2013

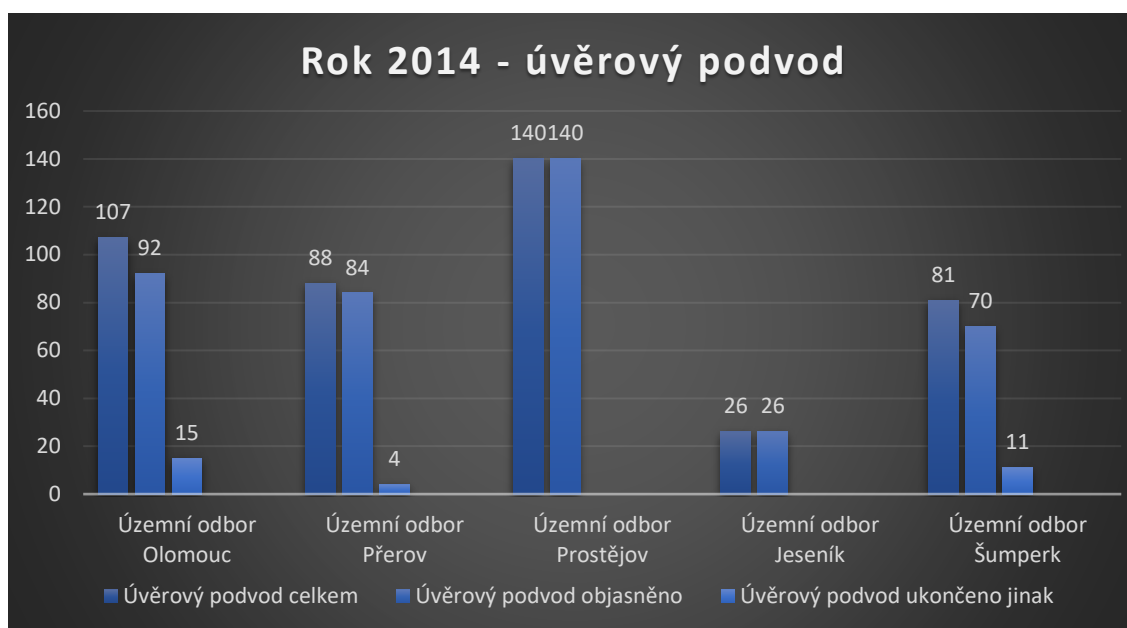

⁴⁸ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY – KŘP OLOMOUCKÉHO KRAJE. POLICIE, © 2017 [cit. 2017-11-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/o-nas-krajske-reditelstvi-policie-olomouckeho-kraje.aspx>>.

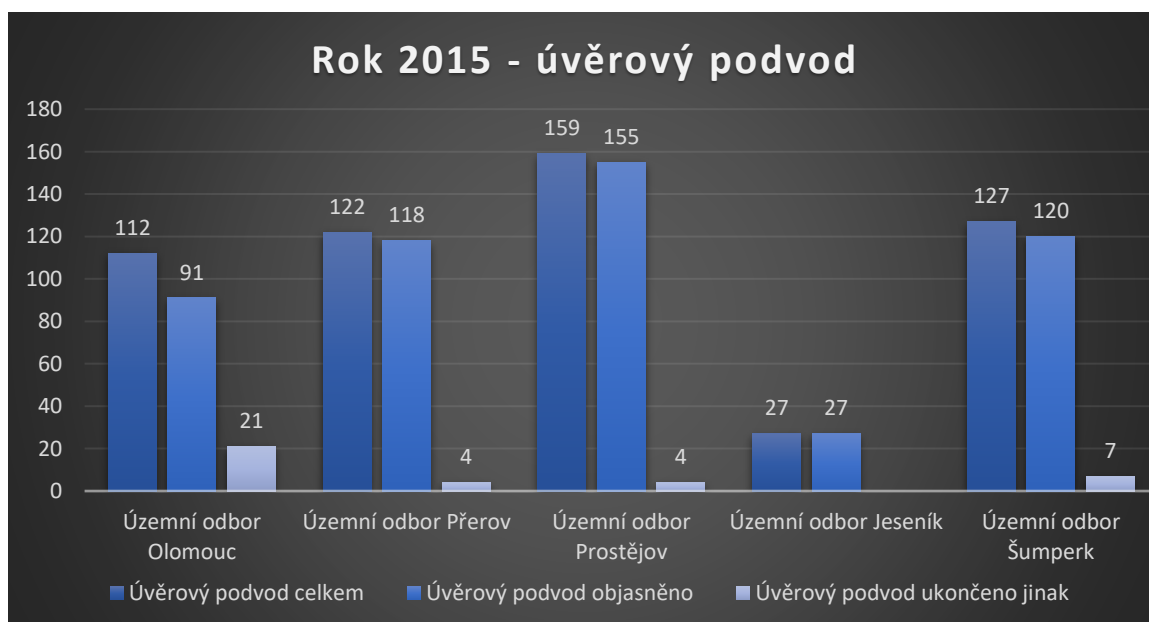
⁴⁹ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY – KŘP OLOMOUCKÉHO KRAJE. POLICIE, © 2017 [cit. 2017-10-12]. Dostupné z WWW: <http://essk.pcr.cz/essk/_sest_root.asp>.

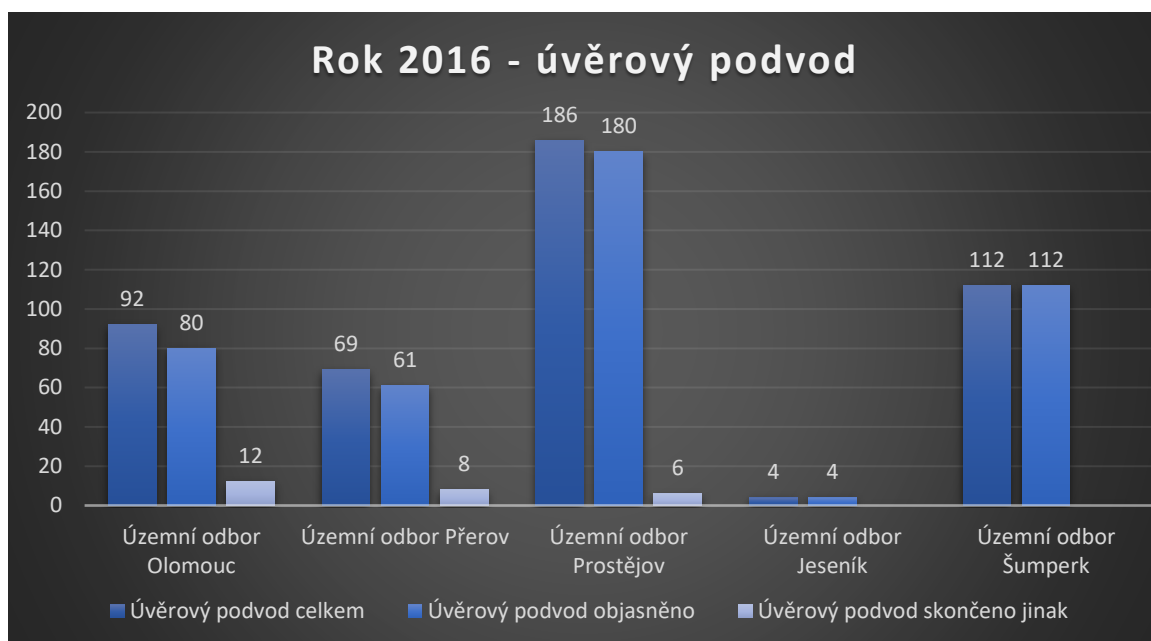
Graf č. 2 - Úvěrové podvody za jednotlivé územní odbory za rok 2014

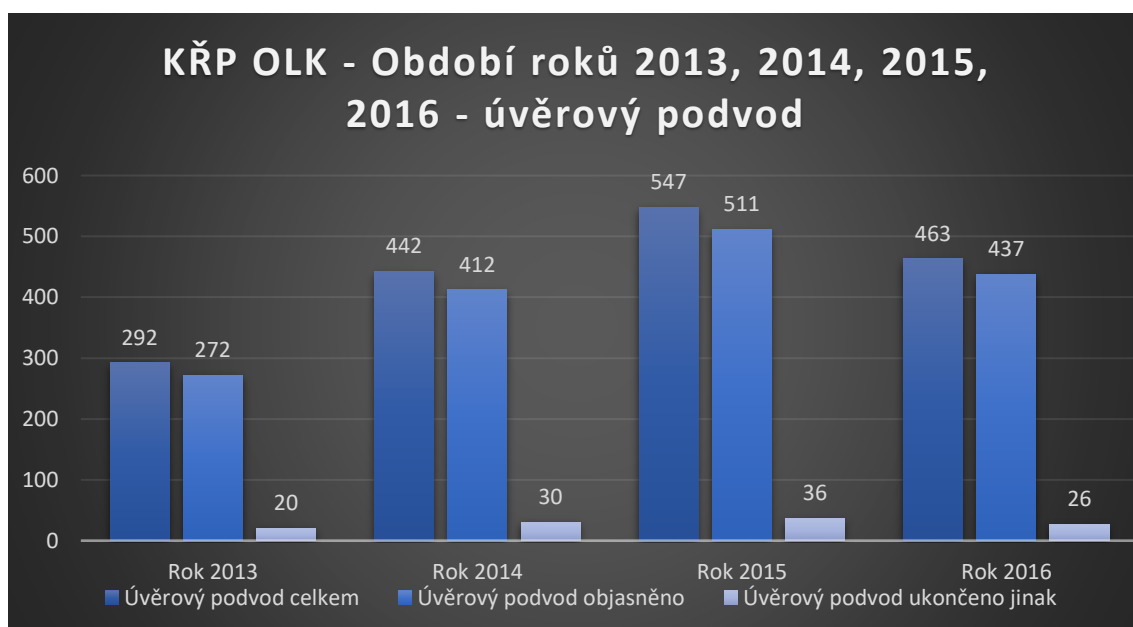
Graf č. 3 - Úvěrové podvody za jednotlivé územní odbory za rok 2015

Graf č. 4 - Úvěrové podvody za jednotlivé územní odbory za rok 2016

Graf č. 5 - Úvěrový podvod na teritoriu PČR KŘP OLK

7.1 Vyhodnocení nápadu trestných činů úvěrového podvodu

Z grafického znázornění je zřejmé, že za období let 2013 až 2016 se v jednotlivých územních odborech počet spáchaných úvěrových podvodů až na drobné odchylky nezměnil. Lze konstatovat, že se jedná o trvalou a v podstatě neměnnou trestnou činnost.

Tyto skutečnosti si lze vysvětlit několika faktory. Primárně tím, že samotné spáchání této trestné činnosti je v podstatě jednoduché a dostupné, neboť úvěrující společnosti sami o sobě nabízejí formou reklamy různé finanční produkty bez požadavku doložení potvrzení o výši příjmu apod., přičemž v okamžiku sjednání úvěrové smlouvy ne vždy probíhá ze strany úvěrujících společností dostatečná zpětná kontrola klienta a vystačí si pouze s údaji, které jim uvede. Klient, který nemá dostatečný příjem či stabilní zaměstnání, si je vědom, toho, že uvádí nepravdivé údaje, avšak touha po penězích, které potřebuje pro různé účely je silnější než hrozba možného trestu. Sekundárním faktorem může být zejména nižší sociální třída klientů, jejich nedostatečná finanční gramotnost, jelikož si nedokáží vypočítat své životní náklady, a nezbyvá jim než úvěr přestat hradit. To vše za situace, aniž by učinili kroky k nápravě, např. kontaktovali společnost a pokusili se s ní sjednat dohodu či splátkový kalendář, protože pokud by tak postupovali a podíleli se dle svých možností a schopností na splátkách, nedošlo by k naplnění znaků trestného činu úvěrového podvodu.

Latentnost může být spatřována v tom, že u klientů, kteří sice při sjednávání úvěrových smluv uvedli nepravdivé údaje, avšak své závazky řádně plní, úvěrové společnosti samotné klienty ani jejich bonitu nemají zapotřebí vůbec zkoumat. Nedojde tak vůbec ke zjištění, že byl spáchán trestný čin. Další podíl může mít skutečnost, že úvěrující společnosti, aniž by podávaly trestní oznámení, předají věc k vymáhání exekutorům, kteří se nezabývají důvody vzniku dluhu, ale jen pouze jejich vymožením. Případy takových klientů lze nalézt v Insolvenčním rejstříku České republiky, kde je množství osob, které požádaly o oddlužení z důvodu dluhové pasti a většího množství exekucí, protože si na sebe vzali úvěrové produkty, na které již nestačily.

Z grafických výstupů lze dovodit, že je zde patrná vysoká míra objasněnosti. Objasněním se rozumí, že v těchto případech bylo konkrétní osobě sděleno podezření ze spáchání trestného činu ve smyslu § 179b TŘ nebo bylo proti ní zahájeno trestní stíhání

dle § 160 odst. 1 TŘ a případ byl předán k provedení dalších úkonů či opatření státnímu zástupci. Tento státní orgán, po obdržení spisu podá vůči této osobě ve smyslu § 176 TŘ žalobu nebo ve podle § 179c odst. 2 písm. a) TŘ podá návrh na potrestání, pokud zde není jiný důvod pro vyřízení takové věci.

Údaj, který je označený „Úvěrový podvod ukončeno jinak“ znamená, že se jedná o případy, u kterých přes všechna učiněná šetření a opatření vedoucí k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin a směřujících ke zjištění jeho pachatele, nebyly zjištěny důvody pro zahájení úkonů v trestním řízení ve smyslu § 158 odst. 3 TŘ řádu a věc byla ukončena administrativním uložením „ad acta“. Pokud došlo k zahájení úkonů trestního řízení, byly případy ukončeny jiným způsobem, který je vymezen v § 159a odst. 1 TŘ, neboť ve věci nejde o podezření ze spáchání trestného činu. Případy, u kterých se nepodařilo zjistit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání, jsou ve dle § 159a odst. 5 TŘ, státním zástupcem nebo policejním orgánem odloženy, přičemž pominou-li důvody odložení, trestní stíhání se zahájí.

S ohledem na skutečnost, že příslušné okresní soudy, které se nachází v Olomouckém kraji, nezasílají ve všech případech svá rozhodnutí na policejní statistická oddělení, nebylo možno zjistit skutečný stav pravomocných odsouzení v inkriminované oblasti, a provést tak komparaci s nashromážděnými údaji týkající se objasněnosti. Proto nelze v rámci PČR KŘP OLK věrohodně zjistit, jak trestní případy skončily před soudem.

8 Kazuistika

V praktické části bakalářské práce budou popsány tři skutečné případy, které se na Oddělení hospodářské kriminality, Územního odboru Olomouc v rámci, prověřování, či vyšetřování úvěrových podvodů nejčastěji objevují. Převážně se jedná o bagatelní trestné činy, přičemž i ty se mohou rozvinout ve složitější, když se v nich objevují vedle hlavního pachatele i osoby, které se na jeho trestněprávním jednání různým způsobem podílely. Dále zde bude zmíněn pohled policejního orgánu na posuzování postupu bankovních a nebankovních společností při uzavírání úvěrů, neboť jejich názor se neodráží v judikatuře a výkladových stanoviscích soudů.

Prokazování úvěrového podvodu

Tyto ukázky případů a obecně k nim předestřený postup při prověřování může pomoci, jak v obdobných případech postupovat a jak získávat důkazní prostředky, jenž jsou převážně z prvopočátku poskytovány ze strany oznamovatele-poškozeného (např. úvěrová smlouva, záznam telekomunikačního hovoru apod.).

Údaje (např. zaměstnavatel, výše příjmu, výše závazků a atd.) v úvěrové smlouvě pachatelem uvedené, se potom Policií ČR ověřují u případného zaměstnavatele a na příslušných orgánech státní správy (např. ÚP, OSSZ, exekuce u příslušných soudů a atd.). Tyto informace lze vyžádat v souladu se zákonem o Policii ČR, ve smyslu § 18, neboť policista je v rozsahu potřebném pro splnění konkrétního úkolu oprávněn požadovat od státních orgánů, fyzických a právnických osob věcnou a osobní pomoc, zejména potřebné podklady a informace včetně osobních údajů.⁵⁰

V rámci šetření se nahlíží do obchodního rejstříku, zda prověřovaná osoba nemá na sebe vedenou insolvenční. Následně po zdokumentování a vyhodnocení získaných informací, se postupuje ve smyslu § 158 odst. 3 TŘ a zahájí se úkony trestního řízení. Podezřelá osoba se ve smyslu § 158 odst. 7 TŘ vyzve k podání vysvětlení, předloží se, ji důkazní materiál a dostane prostor, aby se k věci vyjádřila. Pokud předložené důkazy nerozporuje, dává trestní řád, policejnímu orgánu několik možností, jak ve věci rozhodnout, to vše za dozoru příslušného státního zastupitelství.

---

⁵⁰ ČESKO. § 18. Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91. s. 4089. Dostupné také z WWW: <www.mvcr.cz/soubor/sb091-08-pdf.aspx>.

Pokud pachatel s důkazy nesouhlasí a uvede k úvěrové smlouvě jiné okolnosti, např., že smlouvu nepodepsal, přibere policejní orgán podle § 105 TŘ znalce z oboru písmoznalectví, aby vypracoval znalecký posudek a zodpověděl otázku, zda je sporný podpis podpisem podezřelé osoby. Za předpokladu, že znalec stanoví, že podpis není jeho pravým podpisem, tak se věc podle § 159a odst. 5 TŘ rádu odloží.

V případě, že znalec určí, že se jedná o pravý podpis podezřelé osoby, postupuje policejní orgán, tak, že této osobě sdělí podezření ze spáchání trestného činu úvěrový podvod ve smyslu § 179b odst. 3 TŘ, nebo proti ní zahájí trestní stíhání dle § 160 odst. 1 TŘ.

Samotné dokazování, pokud je pachatel znám a je dohledatelný není procesně náročné, neboť úvěrový podvod je tzv. předčasně se dokonávajícím trestným činem, tudíž aby byly naplněny znaky skutkové podstaty, postačí již při samotném sjednávání úvěru uvést nepravdivý údaj. Níže uvedené případy demonstrují různé případy úvěrových podvodů, přičemž je vždy uvedeno, jakým způsobem bylo ve věci ze strany věcně a místně příslušného soudu rozhodnuto a jaký byl pachatelům uložen trest.

8.1 Příklad č. 1

Mezi nejčastější pachatele trestného činu úvěrového podvodu patří osoby bez pracovního poměru a příjmů, spadají sem i ti pachatelé, kteří mají trestní minulost, dále i osoby závislé na alkoholu, drogách a osoby bez trvalého pobytu. Tyto patologické jevy se výrazně podílejí na páchaní této trestné činnosti. Klasický příklad úvěrového podvodu lze vystihnout tak, že shora popsaná osoba vědomě jedná v úmyslu si opatřit nedovoleným způsobem majetkový prospěch a za tímto účelem při uzavírání úvěrové smlouvy úmyslně uváděla nepravdivé údaje, předně o svém zaměstnání a výši příjmu, neboť si byla vědoma, že kdyby sdělila faktický stav situace, ve kterém se nachází, nebyl by jí úvěr poskytnut. Typickým příkladem je níže popsané jednání:

Obviněná V. T. v úmyslu získat majetkový prospěch dne 23. 05. 2014 v Obchodním centru Olympia, Olomoucká 90, Velký Týnec na prodejně DATART uzavřela se společností CETELEM CZ, a.s., úvěrovou smlouvu č. XXXX na spotřební zboží (MT Samsung Galaxy S5) v hodnotě 20 289 Kč a poskytnutý úvěr se zavázala uhradit v 11 měsíčních splátkách po 2 028 Kč, při sjednávání předmětné úvěrové smlouvy uvedla, že je zaměstnána ve spol. SOFOLAND s.r.o., a pobírá čistý

zaměstnanecký plat ve výši 17 100 Kč, neboť si byla vědoma toho, že údaje, které uvedla, se nezakládají na pravdě, když v době uzavírání předmětné úvěrové smlouvy byla evidována na Úřadu práce České republiky, pobočka v Prostějově jako nezaměstnaná, přičemž následně po uzavření úvěrového produktu si zboží v tentýž den z prodejny odnesla a do dnešního dne neuhradila ani jednu splátku, čímž spol. CETELEM CZ, a.s., způsobila škodu ve výši 20 289 Kč, tedy při sjednávání úvěrové smlouvy uvedla nepravdivé údaje a způsobila na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou.⁵¹

Obviněná V. T. byla za toto své jednání trestním příkazem Okresního soudu v Olomouci uznána vinnou a odsouzena k trestu odnětí svobody v trvání 3 (tří) měsíců.

Výkon trestu odnětí svobody se podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 1 (jednoho) roku a dále byla V. T. uložena povinnost, aby v průběhu zkušební doby podle svých sil nahradila škodu, kterou trestným činem způsobila.

V tomto případě si úvěr poskytující společnost vystačila pouze s údaji, které V. T. uvedla, i přestože si mohla její místo trvalého pobytu ověřit nebo provést šetření na další kontaktní adrese, nahlédnout do registru dlužníků či jiných obdobných systémů. Vzhledem k tomu, že V. T., již byla v minulosti odsouzena za obdobnou trestnou činnost, je bez trvalého pobytu, tak následným prověřováním bylo zjištěno, že byla vedena v registru SOLUS (registr dlužníků). Samotný případ se společnost snažila řešit pouze výzvami k zaplacení, kdy tyto aktivity nevedly k úhradě, což je pochopitelné, když pachatelka měla trvalé bydliště na obecním úřadě a zásilky se vracely jako nevyzvednuté. Poté společnost podala trestní oznámení, aniž by se více zajímala o zkontaktování V. T.

8.2 Případ č. 2

S ohledem na možnost fyzických osob vyhlásit na sebe úpadek, se poslední dobou čím dál častěji setkáváme s případy, kdy pachatelé uvádějí při uzavírání úvěrových smluv pravdivé údaje o zaměstnání a výši příjmu, ale úmyslně neuvedou údaj, který souvisí s jejich vysokou zadlužeností. K takovým případům dochází bohužel i za pomoci poskytovatelů těchto úvěrů, kteří si dostatečně nechrání svá práva, a to v tom smyslu, že nedodržují patřičnou opatrnost a nezjišťují si veřejně dostupných zdrojů

---

⁵¹ Spisový materiál č.j. KRPM-141188/TČ-2014-140581-19.

aktuální ekonomický stav osoby, se kterou je úvěr uzavřen. Dlužník, který i s ohledem na svoji zadluženost, byl do té doby beztrestný, se dostal do situace, kterou řešil sjednáváním dalších úvěrů. Typickým příkladem je níže popsané jednání:

Obviněný M. N. v úmyslu získat neoprávněným způsobem majetkový prospěch, dne 1. 7. 2015 na adrese XXXX, Štěpánov uzavřel, prostřednictvím zprostředkovatele se společností T&C DOMOV s.r.o., smlouvu o úvěru Qkonto č. XXXX, na finanční prostředky ve výši 10.000,-Kč, které se zavázal splatit spolu s měsíčním administrativním poplatkem ve výši 1 % ze sjednaného úvěrového rámce, měsíčním úrokem 2,19 % z aktuální vyčerpané jistiny, a to v pravidelných měsíčních splátkách v minimální výši 1 060 Kč, kdy do návrhu na poskytnutí úvěru uvedl skutečnosti rozhodné pro posouzení jeho nároku na poskytnutí úvěru, především výši mzdy, výši výdajů domácnosti a souhrn měsíčních splátek půjček, úvěrů v částce 3.100,-Kč. Na podkladě takto vědomě sdělených údajů, byl s jeho osobou uzavřen předmětný úvěr a byly mu finanční prostředky v požadované výši v hotovosti vyplaceny, přičemž následně bylo zjištěno, že M. N. při sjednávání úvěrové smlouvy uvedl hrubě zkreslený údaj o aktuální výši svých splátek všech závazků, když z Návrhu na povolení oddlužení, který vypracoval dne 23. 6. 2015 a dne 02. 07. 2015 podal u Krajského soudu v Ostravě-pobočka Olomouc, je zřejmá existence nezajištěných závazků u 19 věřitelů v celkové výši 470 000,-Kč, přičemž k datu podání návrhu byl součet všech jeho splátek z půjček a úvěrů nejméně ve výši 14 373 Kč měsíčně, M. N. do současné doby z poskytnutého úvěru neuhradil ničeho, čímž způsobil společnosti T&C DOMOV s.r.o., škodu ve výši 10 000,-Kč, tedy při sjednávání úvěrové smlouvy uvedl hrubě zkreslené údaje.⁵²

Za popsané jednání byl obviněný M. N. Okresním soudem v Olomouci odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 4 (čtyř) měsíců, kdy výkon trestu byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 1 roku. Poškozená společnost T&C DOMOV s.r.o., byla s nárokem o náhradu škody odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních.

Policejní orgán, poukazuje na skutečnost, že úvěrující společnost podala trestní oznámení hned při první neuhrazené splátce, aniž by se blíže pokusila zkontaktovat s pachatelem a snažila se věc vyřešit jiným způsobem (např. dohoda o splátkovém

---

⁵² Spisový materiál č.j. KRPM-118691/TČ-2015-140581-19.

kalendáři) a domoci se tak svých nároků i mimosoudní cestou nebo také zjistit, proč došlo k opožděné platbě nebo k nehrazení úvěru. M. N. na svoji osobu vyhlásil oddlužení, které příslušný soud schválil a spol. T&C DOMOV s.r.o. byla evidována v seznamu věřitelů. V oznámení však nebyla žádná poznámka o tom, jak si ověřovala solventnost klienta, ale rovnou již sděluje, že dlužník jí musel zamlčet své dluhy, které mu znemožnily úvěr splácet. Současně s trestním oznámením podala úvěrující společnost i žádost příslušnému insolvenčnímu soudu o neschválení oddlužení osoby z důvodu možného podvodného jednání. Z jakého důvodu tak poškozená společnost činí, není doposud zřejmé. S určitostí můžeme soudit, že se taková společnost svým trestním oznámením vůči M. N. snaží prostřednictvím policejního orgánu vymáhat svůj závazek i po osobě, která je v insolvenci nebo může jít o pokus zmařit takové insolvenční řízení, protože taková osoba je chráněna před exekucemi. O snaze získat mnohem větší, než soudem přiznané plnění svědčí i fakt, že společnost uplatnila v rámci svého trestního oznámení nárok na náhradu vzniklé škody v plné výši včetně všech úroků, kdy se s touto svou pohledávkou přihlásila i do insolvenčního řízení, přičemž insolvenční soud ji v této výši běžně neuznává.

8.3 Příklad č. 3

Jedním z dalších často se vyskytujících případů jsou takové, kdy samotný pachatel sjedná úvěr, ke kterému je naveden jinou osobou, nebo jsou mu dodány listinné podklady (např. fiktivní pracovní smlouva apod.) anebo se stane posledním článkem organizovaně řízených osob. Tyto osoby, často i mezi sebou známé, vypracují určitý plán, který následně zrealizují, najdou si svoji oběť, kterou přesvědčí např. pod příslibem rozdělení finančních prostředků získaných z takto neoprávněně uzavřeného úvěru, nebo pod příslibem vlastního splácení úvěru. Většina těchto nastrčených osob se domnívá, že nic nezákonného neudělaly, jelikož má povinnost úvěr splácet někdo jiný, přičemž až prvotní kontakt s policejním orgánem, kde jim je věc vysvětlena, zejména, že se dopustily trestného činu úvěrového podvodu, neboť při sjednávání úvěrové smlouvy uvedly nepravdivé údaje a jaký jim hrozí v případě prokázání trest, je přiměje popsat průběh celé události.

Obviněná V. V. v úmyslu získat neoprávněným způsobem majetkový prospěch se dne 13. 09. 2012 dostavila na obchodní místo GE Moneybank v OC Haná, Kafkova 8, Olomouc a požádala o úvěr ve výši 250 000 Kč, kdy žádost byla schválena a úvěr č.

XXXX, v požadované částce ji byl poskytnut, současně přijala nabízený revolvingový úvěr č.: XXXX na finanční prostředky ve výši 20 000 Kč, kdy v obou případech záměrně vědomě a nepravdivě při sjednávání úvěrů předložila potvrzení o výši příjmu, ve kterém jako svého zaměstnavatele uvedla spol. BMC BRNO, s.r.o., a že její čistý příjem za poslední tři měsíce dosahuje průměrné výše 19 975 Kč, na podkladě těchto nepravdivých údajů ji byly bankou finanční prostředky poskytnuty, přičemž kontrolními mechanismy úvěrující společnosti, bylo zjištěno, že údaje, které uvedla, při sjednávání úvěrových produktů se nezakládají na pravdě, neboť ve spol. BMC BRNO, s.r.o., nikdy zaměstnána nebyla a žádný takový zaměstnanecký plat nepobírala, čímž způsobila spol. GE Money Bank, a.s., škodu ve výši 270 000 Kč, tedy při sjednávání úvěrové smlouvy uvedla nepravdivé údaje a způsobila větší škodu.

Obviněná V. V. byla Okresním soudem v Olomouci odsouzena trestním příkazem k trestu odnětí svobody v trvání 1 (jednoho) roku, přičemž se výkon tohoto trestu podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 1 (jednoho) roku a 10 (deseti) měsíců a dále ji bylo uloženo omezení, aby ve stanovené zkušební době dle svých sil uhradila škodu způsobenou trestným činem.⁵³

8.3.1 Další vývoj v případě č. 3

V případě č. 3 však došlo k dalšímu vývoji, neboť úvěr byl nejprve skutečně hrazen, ale pouze do doby, než se hlavní pachatel úvěrového podvodu dostal do dluhové pasti a přestal být schopen hradit jakékoliv závazky, což vedlo k tomu, že osoba V. V. byla obviněna z trestného činu úvěrový podvod, při kterém postupně uváděla, kdo se na trestním jednání dále podílel. Jednalo se o osoby, které ji k tomuto jednání navedly a pomohly ji s obstaráním nepravdivého potvrzení o výši příjmu, přičemž jedna z nich, byla k hlavnímu pachateli osobou blízkou. Samotný skutek byl popsán následovně:

Obviněný M. D. v úmyslu získat neoprávněným způsobem majetkový prospěch v blíže neupřesněný den, pravděpodobně na konci měsíce srpen roku 2012, či počátkem měsíce září roku 2012 na adrese XXXX, v místě trvalého bydliště V. V. a dále v OC Haná, Kafkova 8, Olomouc společně s obviněnou J. P. úmyslně poskytli V. V. pomoc, jež spočívala v radě směřující k neoprávněnému uzavření úvěrového produktu, utvrzováním v předsevzetí, že celé jednání související s uzavřením případného

---

⁵³ Spisový materiál č.j. KRPM-12670/TČ-2013-140581-19.

úvěru dopadne v jejich prospěch dobře, neboť jsou schopni zajistit fiktivní potvrzení o výši pracovního příjmu pro její osobu a dále jejich slibu příspěvní záruky po uzavření úvěru, především, že bude z jejich strany případně získaný úvěr za její osobu splácen, obviněný M. D. ji přímo na obchodní místo GE Moneybank, v OC Haná v Olomouci, doprovázel a účastnil se sjednávání úvěru, přičemž obviněný J. K. po předchozí dohodě s obviněným M. D. a na jeho žádost opatřil v den sjednání úvěru, 13. 9. 2012 smyšlené potvrzení o výši příjmu, ve kterém jako zaměstnavatel V. V. byla uvedena spol. BMC BRNO, s.r.o. s tím, že její zaměstnanecký čistý příjem za poslední tři měsíce dosahoval průměrné výše 19 975 Kč, které následně předal V. V. v OC Hana, Kafkova 8, Olomouc, kdy tyto skutečnosti a okolnosti dopomohly V. V., k tomu, aby se mohla dne 13. 9. 2012 v 10:15 hodin dostavit na obchodní místo GE Moneybank v OC Haná, Kafkova 8, Olomouc a úspěšně požádat o úvěr.

Obviněná J. P. byla Okresním soudem v Olomouci odsouzena k trestu odnětí svobody na 1 (jeden) rok a 6 (šesti) měsíců, přičemž se výkon tohoto trestu podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 2 (dvou) let.

Obviněný J. K. byl Okresním soudem v Olomouci odsouzen k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 2 (dvou) let, který byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 (tří) let.

Obviněný M. D. byl Okresním soudem v Olomouci odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 1 (jednoho) roku a 6 (šesti) měsíců, který byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 2 (dvou) let.⁵⁴

V tomto případě banka, která úvěr poskytla, se prvotně pokoušela domoci svých peněz jinak než cestou trestního řízení. S klientkou V. V. se pokoušela komunikovat a nabídla jí určité možnosti, jak úvěr uhradit. Klientka přislíbila řádné hrazení, což se jí ze začátku i částečně dařilo, kdy splátky hradila ze svých prostředků. Stále však spoléhala na to, že jí osoby, které ji ke sjednání úvěru přiměly, s platbami pomohou. K tomu však nedošlo a V. V. s ohledem na svoji špatnou finanční situaci přestala splátky po čase hradit a banka, až po roce trvání smluvního vztahu a vzájemné komunikace vedené s osobou ve snaze věc zdárně vyřešit, podala na její osobu trestní oznámení.

---

⁵⁴ Spisový materiál č.j. KRPM-71696/TČ-2013-140581-19.

Na závěr praktické části, v rámci komparace kriminálních příkladů můžeme konstatovat, že banky, které měly být ustanovením o úvěrovém podvodu chráněny, tuto ochranu příliš nevyužívají, a pokud ano, tak až jako krajní řešení (*ultima ratio*)⁵⁵ po vyčerpání všech ostatních možností. Naopak nebankovní úvěrové společnosti, které změnily formálně po zavedení této skutkové podstaty své půjčky na úvěry, se této trestněprávní ochrany u orgánů činných v trestním řízení plně domáhají.

Je obecně známo, že se na tyto společnosti často obrací předlužené osoby a prostřednictvím úvěrů umořují starší dluhy, které by jinak nebyly schopny splácet. Pachatelé často, při svých výpovědích, uvedou, že zástupci poškozené sdělovali, že jsou zadluženi, nicméně tento jim odpověděl, že danou informaci nemá do žádosti psát, neboť by nesplňovali požadovaná kritéria a úvěr by pravděpodobně nezískali. Je tedy otázkou, zda příčinou uzavření smlouvy byla nesdílnost případného pachatele stran výše jeho závazků, nebo naopak snaha zástupce poškozené společnosti získat za každou cenu nového klienta a provizi, či zda se jednalo o kombinaci těchto faktorů. Míře rizika, kterou úvěrové společnosti v obdobných případech vědomě nesou, odpovídá i vysoká úroková sazba (zpravidla přesahuje více jak 50 % p.a.), kterou po svých klientech požadují. Fakt, že taková osoba byla ochotna přistoupit na takto vysoký úrok, musel být zástupci poškozené minimálně podezřelý. Mohlo je napadnout, že finanční situace žádající osoby je žalostná a deklarovaná výše závazků neodpovídá realitě. V takovém případě měla poškozená společnost před poskytnutím půjčky, tak jak je stanoveno v zákoně o spotřebitelském úvěru, postupovat nanejvýš obezřetně a ověřit si u takové osoby nejen výši příjmů, ale i výši jeho závazků, případně provést bližší zkoumání majetkových poměrů (např. lustrací v centrálním registru dlužníků apod.). Jestliže si za dané situace poškozená společnost tyto informace k osobě požadující úvěr neopatřila a peníze mu přesto půjčila, pak nezbyvá než konstatovat, že si škodu způsobila vlastní neopatrností, a s touto se musí sama vypořádat pomocí občanskoprávních prostředků, které zákon k řešení dané problematiky nabízí. Orgány činné v trestním řízení zde nejsou od toho, aby pomocí trestní represe vymáhaly plnění vyplývající z rizikových soukromoprávních vztahů, k jejichž uzavření účastníci přistoupili bez ohledu na elementární zásady opatrnosti.⁵⁶

---

⁵⁵ KRATOCHVÍL, V. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné : obecná část. I. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2009, s. 23-26.

⁵⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. května 2010, sp. zn. 7 Tdo 486/2010.

Tento názor, je podpořen i řízeným rozhovorem se státním zástupcem, který vnímá problematiku nebankovních společností dosti kriticky, a to především ve vztahu k úvěrování sociálně slabších osob. Současně vyjádřil názor k trestání samotných pachatelů odsouzených za spáchání trestného činu úvěrový podvod jako výrazně mírné, protože odsouzením se u prvně trestaných, což je významná skupina, jedná prakticky o jaké si varování v podobě podmíněného trestu odnětí svobody, které však nemá žádné důsledky, neboť i tyto osoby recidivují a svoji trestnou činnost opakují.

Bohužel jsou případy, že za škodu přesahující 1 000 000 Kč se stále ukládá podmíněný trest, a to i přestože bylo podáno odvolání do výroku o trestu, které je však příslušným soudem zamítnuto. Což je samozřejmě špatně, neboť potom takový trest pozbývá významu.

9 Závěr

V současné době jsou úvěry různého druhu nedílnou součástí běžného života, ať již pro funkčnost domácností nebo pro podnikatelské účely. Lidé si čím dál více půjčují finanční prostředky a žijí mnohdy tzv. na dluh, neboť si neuvědomují důsledky svého jednání, jež se projevuje na jejich ekonomických možnostech a může v některých případech vyústit až spácháním trestného činu úvěrového podvodu dle § 211 TZ. Žadatelé o úvěr totiž často neuvádí pravdivé skutečnosti (falšování potvrzení o příjmech, zamlčování jiných úvěrů a závazků, nepravdivé informace o příjmech a výdajích, o počtech vyživovaných dětí apod.), proto aby získali finanční prostředky buď od banky, nebo i od nebankovních společností. Je na místě připomenout, že do roku 1997 se na taková jednání nahlíželo jako na podvodné dle § 209 TZ, respektive jako na podvod dle § 250b trestního zákona.

Tak jak se situace na finančním trhu v oblasti úvěrování vyvíjela, zapojily se do této podnikatelské činnosti právě i nebankovní společnosti, které leckdy svým přístupem, aniž by dbaly patřičné opatrnosti, klientům v rámci poskytování úvěrů spíš přitížily.

Jak uvádí server novinky.cz: „V roce 2016 policie evidovala přes 5700 trestních oznámení na úvěrový podvod. Zahájila stíhání více než čtyř tisíc osob. Tři čtvrtiny z nich to zkusily poprvé. Rok 2017 byl ještě horší. Za devět měsíců bylo hlášeno tři tisíce sedm set případů.⁵⁷ Trestný čin úvěrového podvodu dle § 211 TZ se tak stal běžnou součástí českého trestního soudnictví, a lze jej považovat za trvalý a neměnný, což v kontextu teoretické části bakalářské práce, je podpořeno grafickými výstupy za období let 2013 až 2016, které demonstrují spáchání trestného činu úvěrového podvodu dle § 211 TZ na teritoriu Olomouckého kraje a jeho vysokou míru objasněnosti.

Lze konstatovat, že zavedení skutkové podstaty trestný čin úvěrový podvod dle § 211 TZ do trestního zákona, bylo odůvodněné a přineslo předpokládaný efekt, neboť dříve se takové jednání podvodného charakteru směřující na majetek bank a nebankovních společností složitě dokazovalo. Především s ohledem na podvodný úmysl, o čemž též svědčí důvodová zpráva ze dne 12. 6. 1997 k zákonu č. 253/1997 Sb.

---

⁵⁷ NOVINKY.CZ, © 2018 [cit. 2018-06-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.novinky.cz/finance/418823-skoro-polovina-zadatelu-o-pujcku-lze-zapiraji-uvery-i-vlastni-deti.html>>.

Je možné proto tvrdit, že banky, které jsou touto skutkovou podstatou chráněny, tuto ochranu neuplatňují, jestliže jim nebyla při sjednávání úvěrové smlouvy způsobena škoda na majetku nebo pokud je úvěr řádně splácen, nemají potřebu takové jednání řešit v oblasti trestního práva a pokud se domáhají takové ochrany, tak až jako krajní prostředek (ultima ratio). Místo toho snaží napřed s klientem dohodnout, navrhnout mu jiné alternativní řešení (např. splátkový kalendář).

Naproti tomu opačně postupují nebankovní společnosti, které v rámci podnikatelského sektoru zaměřeného na půjčování peněz, využily zákona o spotřebitelském úvěru a původní smlouvy o půjčce zaměnily za smlouvy o úvěru. Důvodem je, že dokazování úmyslného podvodného jednání je složitější, než je tomu u úvěrového podvodu, o čemž jsou bezesporu tyto společnosti obeznámeny, neboť se dříve stávalo, že pachatel nebyl potrestán a tudíž nucen k náhradě škody. Své majetkové zájmy musely tyto společnosti řešit prostřednictvím občanskoprávních řízení, což bylo pro ně finančně náročné a výsledek nebyl zaručen.

Orgány činné v trestním řízení, zejména policejní orgány by v rámci prověřování měly postupovat s rozvahou a přihlížet i k okolnostem, zda samy postupovaly v souladu se zákonem a splnily při poskytování úvěrových produktů své povinnosti, které jsou zákonem vymezeny.

Jako policista se ztotožňuji s názorem státního zástupce, který je podložen i usnesením Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. května 2010, sp. zn. 7 Tdo 486/2010, neboť je pravdou, že nebankovní společnosti, přistupují k sjednávání úvěru, bez patřičné opatrnosti. Z pohledu své praxe, mohu potvrdit, že trestání pachatelů, je mnohdy mírné, jelikož většina z nich odchází od soudu pouze s podmíněným odsouzením k trestu odnětí svobody, a to i za situace, že to není jejich první protiprávní jednání.

Nad rámec bakalářské práce, bych dále zmínil svůj pohled v dané oblasti účinnou prevenci, která by měla probíhat už na středních školách. Domnívám se, že mladí lidé mají být bezesporu obeznámeni se základními finančními znalostmi.

Závěrem lze shrnout, že se mi podařilo, za využití uvedených metod v kapitole 1, vysvětlit pojem hospodářské trestné činnosti, jeho vývoj a společné typické a charakteristické znaky, jenž souvisí s trestným činem úvěrového podvodu dle § 211 TZ.

Současně se podařilo zodpovědět otázku účelnosti zavedení trestného činu úvěrového podvodu dle § 211 TZ do české legislativy.

Samotný teoretický rozbor skutkové podstaty trestného činu úvěrového podvodu dle § 211 TZ, byl podložen získanými zkušenostmi z praxe a byl tak získán pohled policejního orgánu na chování bankovních a nebankovních společností vůči svým klientům.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BARÁK, J. *Zákon o bankách. Komentář a předpisy související*. Praha : Linde Praha, a. s., 2003. 474 s. ISBN 80-7201-418-8.
2. ČÍRTKOVÁ, L., *Forenzní psychologie.*, Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s r.o., 2004. 431 s. ISBN 80-86473-86-4.
3. DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T. a kol. *Trestní zákoník: komentář: I díl*. Praha : Wolters Kluwer, 2015. 3264 s. ISBN 978-80-7478-790-4.
4. CHMELÍK, J., HÁJEK, P., NEČAS, S., *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 167 s. ISBN 80-901931-2-9.
5. FRYŠTÁK, M. *Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe*. Ostrava : Key Publishing s.r.o., 2007. 204 s. ISBN 978-80-87071-18-2.
6. GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 536 s. ISBN 978-80-7478-614-3.
7. JELÍNEK, J. *Poškozený v českém trestním řízení*. Praha : Karolinum, 1998. 190 s. ISBN 80-718-4618-X.
8. JELÍNEK, J., a kolektiv, *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha : Leges, 2013. 1304 s. ISBN 978-87576-69-4.
9. KRATOCHVÍL, V. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné : obecná část. 1. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2009. 797 s. ISBN 9788074000423.
10. KRATOCHVÍL, V. a kolektiv. *Trestní právo hmotné. Obecná část. 2. vydání*. Praha : C. H. Beck, 2012. 968 s. ISBN: 978-80-7179-082-2.
11. NOVOTNÝ, O. *O otázkách hospodářského trestního práva*. Právní praxe, 1997.
12. NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie. 3. přeprac. vyd.* Praha : ASPI – Wolters Kluwer, 2008, 527 s. ISBN: 978-80-7357-377-5.
13. PELIKÁNOVÁ, I., *Komentář k obchodnímu zákoníku*. 4. díl. Praha : Linde Praha, a.s., 1997, 600 s. ISBN: 80-7201-095-6.
14. ŠÁMAL, P., a kolektiv, 2009. *Trestní zákoník edice velké komentáře, I. Vydání*, Praha : C. H. Beck, 2009. 3426 s. ISBN: 978-80-7400-109-3.
15. ZAPLETAL, J. a kolektiv, 1999, *Kriminologie – zvláštní část, 3 uprav. vydání*. Praha : Policejní akademie ČR. 1999. 170 s. ISBN 80-7251-025-8.

Elektronické zdroje

1. iDnes.cz/Zprávy, © 2000 [cit. 2000-11-06]. Dostupné z WWW: https://zpravy.idnes.cz/za-milionovy-podvod-poslal-soud-podnikatele-za-mrize-pd1-/domaci.aspx?c=A001006125924domaci_jpl.
2. JUDIKÁTY. NEJVYŠŠÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY, © 2017 [cit. 2017-12-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.judikaty.info/cz/nejvyssi-soud-ceske-republiky/stanoveni-vyse-skody?offset=20>>.
3. MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. © 2018. [cit. 2018-22-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/uvery-pro-spotrebitele/spotrebitelsky-uver/pravni-ramce>>.
4. NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ ČESKÁ REPUBLIKA. NSZ ČR, © 2017 [cit. 2017-12-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.nsz.cz/index.php/cs/ohroene-osoby-a-pokozeni/57>>.
5. NOVINKY.CZ, © 2018 [cit. 2018-06-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.novinky.cz/finance/418823-skoro-polovina-zadatelu-o-pujcku-lze-zapiraji-uvery-i-vlastni-deti.html>>.
6. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY – KŘP OLOMOUCKÉHO KRAJE. POLICIE, © 2017. [cit. 2017-11-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/o-nas-krajske-reditelstvi-policie-olomouckeho-kraje.aspx>>.
7. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY – KŘP OLOMOUCKÉHO KRAJE. POLICIE, © 2017. [cit. 2017-10-12]. Dostupné z WWW: <http://essk.pcr.cz/essk/_sest_root.asp>.
8. POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. PSPČR, © 2017. [cit. 2017-11-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=253&r=1997>>.
9. POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. PSPČR, © 2017. [cit. 2017-11-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=2&t=220>>.
10. PRÁVNÍ PROSTOR. PP, © 2017 [cit. 2017-12-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/vybrane-problematicke-otazky-tykajici-se-tc-uveroveho-podvodu-dle-211-trz-ve-svetle-noveho-zakona-o-spotrebitelskem-uveru>>.
13. PRÁVNÍ PROSTOR. © 2018. [cit. 2018-24-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/spotrebitelske-uvery-po>>.

novem>.

16. VLÁDA ČR, Důvodová zpráva ze dne 12. 6. 1997 k zákonu č. 253/1997 Sb.
[cit. 2018-02-11]. Dostupné z WWW:
<<http://www.psp.cz/eknih/1996ps/tisky/t022000b.htm>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 2/1993 Sb., ze dne 16. prosince Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné také z WWW:
<<https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.
2. ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11. Dostupné také z WWW: <www.mvcr.cz/soubor/sb011-09-pdf.aspx>.
3. ČESKO. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 33. Dostupné také z WWW: <www.msmt.cz/uploads/legislativa/2012_89.pdf>.
4. ČESKO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961.
5. ČESKO. Zákon č. 145 ze dne 21. dubna 2010, o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2010, částka 52. Dostupné také z WWW: <www.mvcr.cz/soubor/sb052-10-pdf.aspx>.
6. ČESKO. Zákon č. 257 ze dne 14. července 2016, o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2016, částka 100. Dostupné také z WWW:
<www.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=34063>.
7. ČESKO. Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91. s. 4089. Dostupné také z WWW: <www.mvcr.cz/soubor/sb091-08-pdf.aspx>.
8. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12.02.2003, sp. zn. 6 Tdo 120/2003.
9. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. listopadu 2006 sp. zn. I. ÚS 631/2005, uveřejněn pod č. 205 ve sv. 43 Sb. nál. a usn. ÚS ČR.
10. Rozhodnutí NS ČR, ze dne 3. února 2010, sp. zn. 7 Tdo 1451/2009.
11. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. května 2010, sp. zn. 7 Tdo 486/2010.
12. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. prosince 2016, č. j. 5 Tdo 1414/2016.

Seznam zkratek

APOD – a podobně

ATD – a tak dále

PČR KŘP OLK – Krajské ředitelství policie Olomouckého kraje

NAPŘ – například

ODST. – odstavec

OLK – Olomoucký kraj

OSSZ – Okresní správa sociálního zabezpečení

OSZ – okresní státní zastupitelství

ÚP – Úřad práce

Seznam grafů

1. Graf č. 1 - Úvěrové podvody na teritoriu Olomouckého kraje za jednotlivé územní odbory za rok 2013.
2. Graf č. 2 - Úvěrové podvody na teritoriu Olomouckého kraje za jednotlivé územní odbory za rok 2014.
3. Graf č. 3 - Úvěrové podvody na teritoriu Olomouckého kraje za jednotlivé územní odbory za rok 2015.
4. Graf č. 4 - Úvěrové podvody na teritoriu Olomouckého kraje za jednotlivé územní odbory za rok 2016.
5. Graf č. 5 - Úvěrový podvod za Olomoucký kraj Krajského ředitelství policie Olomouckého kraj.

Seznam příloh

PŘÍLOHA I Článek z IDNES.CZ - Za milionový podvod poslal soud podnikatele za mříže

PŘÍLOHA II Mapa Krajského ředitelství PČR Olomouckého kraje

PŘÍLOHA III Řízený rozhovor

PŘÍLOHA IV Souhlas vedoucího funkcionáře s využitím statistických údajů

PŘÍLOHA V Souhlas vedoucího funkcionáře s využitím spisových materiálů

PŘÍLOHA VI Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 20. prosince 2016, č. j. 5 Tdo 1414/2016

PŘÍLOHA VII Vláda ČR, Důvodová zpráva ze dne 12. 6. 1997 k zákonu č. 253/1997 Sb., k bodu 27

PŘÍLOHA I - Článek z IDNES.CZ - Za milionový podvod poslal soud podnikatele za mříže

Za milionový podvod poslal soud podnikatele za mříže - iDNES.cz <https://zpravy.idnes.cz/za-milionovy-podvod-poslal-soud-podnik...>

iDNES.cz / Zprávy

Za milionový podvod poslal soud podnikatele za mříže

6. října 2000 12:59

Osm a půl roku pro Vojtěcha Milka, o rok méně pro Petra Borčányho, tak zněl verdikt Krajského soudu v Ústí nad Labem. Soudce Edvin Svoboda je odsoudil za to, že v roce 1993 podvodně vylákali z Komerční banky ve Frýdku-Místku 70 milionů korun. Třetím odsouzeným byl Jiří Tlamicha starší. Ten by měl ve vězení strávit tři a půl roku za napomáhání podvodu.

Odsouzení navíc musí zaplatit bance škodu zhruba 90 milionů korun.

K 70 milionům totiž banka přičetla i šestadvacetiprocentní úrok, který se začal počítat od srpna 1998.

Všichni se proti rozsudku odvolali.

Borčány zprostředkoval úvěr na rekonstrukci zámku v Boru u Tachova, 30 milionů mělo být použito na rekonstrukci samotného objektu a zbylých 40 na vybavení. Jenže v té době ještě obžalovaní nebyli majiteli objektu.

Borčány za zhruba polovinu peněz koupil zámek, který měl být přestavěn na luxusní hotel, od zlínské firmy Ekotrans Moravia.

"Peníze měly být na rekonstrukci objektu, Borčány se ale jen na opravách dohodl se stavební firmou, převedl na její konto peníze. Pak objednávku náhle zrušil a peníze si nechal poslat zpět na svůj účet," uvedl žalobce už v dubnu, kdy líčení začínalo.

Banka peníze vydávala jen proti fakturám nebo smlouvám na zajištění rekonstrukce. Milko za úvěr podle obžaloby ručil.

Podle žalobce se do machinací zapletli i otec a syn Tlamichovi, majitelé stavební firmy, u které si Borčány rekonstrukci objednal. Soud ale obvinil jen Tlamicha staršího.

"Je to nehorázné," ohradil se proti výroku soudce Tlamicha. "Uzavřel jsem normální obchodní smlouvu. Pak když chtěli peníze zpět, hned jsem běžel za právníkem. Ten mi poradil, ať odstoupím od smlouvy, což jsem udělal. Na tom není nic trestného, co je na tomhle za podvod, jak jsem měl vědět, co je to za peníze," divil se odsouzený.

Před soudem popřeli vinu i Milko a Borčány. Borčányho dokonce nikdy k případu nevyzpovídali. "Já jsem sice úvěr panu Borčánovi zprostředkoval, ale nic jsem z toho neměl," uvedl Milko.

Autor: Radek Plavecký, Jan Vaca (MF DNES), Jiří Rous (TVD)

Sledujte iDNES.cz na: mobilní verzi @ e-mailu RSS Facebooku Twitteru Instagramu Messengeru

PŘÍLOHA II - Mapa Krajského ředitelství PČR Olomouckého kraje

Policie České republiky

Krajské ředitelství Olomouckého kraje

Rozdělení jednotlivých územních odborů

ÚO Olomouc – Žižkovo náměstí 4, Olomouc

ÚO Přerov – U Výstaviště 18, Přerov

ÚO Šumperk – Havlíčkova 8, Šumperk

ÚO Prostějov – Újezd 12, Prostějov

ÚO Jeseník - Moravská 780/4, Jeseník

PŘÍLOHA III – Řízený rozhovor

Na základě řízeného rozhovoru jsem zjišťoval, jak je vnímána problematika úvěrového podvodu, především ochrana společenských zájmů a hodnot, ochrana vlastnictví věci, osoba pachatele, věřitelé z bankovního a nebankovního prostředí, objasňování úvěrových podvodů, ukončení trestních případů ze strany okresního státního zastupitelství a trestního soudu, z pozice státního zástupce. Rozhovor jsem, po předchozí domluvě, vedl s Mgr. Danielem Němcem, státním zástupcem Okresního státního zastupitelství v Olomouci dne 23. 02. 2018.

Státnímu zástupci byly předestřeny níže nastíněné otázky, na které odpovídal následujícím způsobem:

Otázka: Pane magistře, jak dlouho působíte jako státní zástupce a kde jste vykonával svoji činnost?

Odpověď: Devět let, a to od roku 2008, takže se ptáte zkušenějšího začátečníka.

Otázka: Kterou problematikou jste se v rámci svého působení na státním zastupitelství zpravidla zabýval?

Odpověď: V Hodoníně jsem zpracovával především trestní věci obecné kriminality, dále jsem byl specialistou pro trestné činy spáchané z rasové, národnostní nebo jiné nenávistné pohnutky. V Olomouci mám specializaci hospodářskou a majetkovou trestnou činnost, což jsou nejčastěji podvody, úvěrové podvody, zpronevěry a krácení daně, neodvádění daní a pojistného. Tato trestní řízení zpravidla dozoruji a následně v nich intervenuji u soudu. V malé míře dozoruji přípravné řízení vedené taktéž pro násilnou trestnou činnost, a zastupuji pak obžalobu v takových věcech u soudu.

Otázka: Jak vnímáte ochranu společenských zájmů, především ochranu vlastnictví věci, respektive peněz, která je poskytována bankám a nebankovním společnostem?

Odpověď: Z mých praktických zkušeností vyplývá, že zejména u podvodů páchaných ke škodě profesionálních poskytovatelů zápůjček a úvěrů, tedy bank, úvěrových společností atd., policejní orgány a justice víc než důsledně naplňují účel trestního řízení.

Doplňující otázka: Jak to myslíte?

Odpověď: Vypustíme-li z okruhu poškozených banky, s nadsázkou říkám, že často v trestním řízení, poskytujeme ochranu lichvářům a osobám tzv. návodce k podvodům; čest výjimkám.

Reakce policisty na odpověď: Vaše odpověď mě zaskočila, můžete to upřesnit?

Odpověď: Z trestních spisů je běžné, že zástupci, a to v zásadě nebankovních poskytovatelů, se pohybují často na samé hranici mezi obchodem a návodem k trestnému činu podvodu či úvěrovému podvodu, když navádí své klienty, budoucí pachatele, aby si peníze od nich zapůjčili nebo sjednali úvěr. To proto, že jsou odměňováni provizně. Čím více a vyšších úvěrů, tím větší provize. Samozřejmě jsou u zaběhlých firem hledány kontrolní mechanismy, např. zpožděná výplata části provize apod., ale tyto z pohledu OČTŘ často selhávají. Zásadním faktem je, že osoby jednotlivých zástupců, poradců atd., jsou často ziskuchtivé, mravně slabé a jiné zájmy, jako návratnost poskytnuté zápůjčky či úvěru, jsou u nich druhořadé. Konec konců již sama tato pracovní náplň: obcházení ekonomicky slabších obyvatel, často i méně bystrých, a prohlubování jejich bídy, jaké asi (taková pracovní náplň) láká lidi? Dle mých zkušeností se jedná o lidi náchylné k podvodům či lichvě. Toto jsem nepozoroval u bank. Jejich opatrnost ve všech směrech: výběr zaměstnanců, výběr budoucích dlužníků atd. zásadně snižuje majetkovou kriminalitu. Jednoduchý příklad podbízivé reklamy mluví za vše: „Banka Vám nepůjčí? My ano!“ Jako profesně deformovaný právník čtu toto: „Jste nespolehliví, chudí, máte závazky? My Vás zadlužíme s lichvářskými úroky a pak ze samotného překvapení podáme trestní oznámení, že jste nás podvedli!“

Otázka: Jaké jsou z Vašeho pohledu v současné době nejčastější příčiny úvěrového podvodu?

Odpověď: Úvěry! Z části jsem již odpověděl při předchozí otázce. Z pohledu prevence trestné činnosti jsem jednoznačně proti nebankovním poskytovatelům úvěrů a zápůjček.

Reakce policisty na odpověď: Tyto společnosti však platí daně.

Odpověď: Z daní je financována podpora sociálně slabým a tito z podpory mimo jiné splácí vysoké úroky nebankovní poskytovatelům. Není třeba podrobného zkoumání, aby bylo zjevné, že obětí - klientem nebankovních poskytovatelů jsou příliš často lidé chudí, marnotratní, nerozumní, lehkovážní. Nebankovní zápůjčky, úvěry jsou drahé a pravidelným zadlužováním se klient významně hospodářsky poškozuje. Bez přesvědčování reklamou a osobně zástupci poskytovatelů v domácnostech klientů, by

podstatně kleslo číslu podvodů a úvěrových podvodů. Agent, alias finanční poradce, alias obchodní zástupce alias návodce či pomocník dle § 24 odst. 1 písm. b) či c) TZ, u nich doma vidí: na zařízení domácnosti, na oblečení, zkrátka na všem, že jedná se špatným hospodářem, který ze všeho nejméně potřebuje platit vysoké úroky, přesto jim s chutí půjčí. Z cizího krev neteče a provize je podstata. Přesto, že od klienta agent slyší, že peníze potřebuje na uspokojení základních potřeb a že je ze všeho okolo do očí bijící, že nemá klient peníze nyní a nebude mít do smrti, přesto že je jasné, že jen těžko uhradí splátky, přesto jej finanční poradce vede k uzavření smlouvy a vyplácí mu peníze. A hle, ta samá částka se nám za krátko promítne v trestním řízení jako způsobená škoda.

Otázka: S jakými pachateli, myslím tím, ze sociálního prostředí se v souvislosti s úvěrovým podvodem, nejčastěji setkáváte?

Odpověď: Jak to vystihnout? Jsou dvě skupiny: 1) špatných hospodář a 2) podvodník. Toho druhého nezastaví žádná obrana ze strany poskytovatele. Vynaloží svůj důmysl, aby získal peníze. Někdy jsou to poslední kroky špatného hospodáře. Ten první, špatný hospodář, se nechá snadno zviklat nabídkou první, druhou, třetí půjčky, však to nějak zvládnou. Ale už to nejde. Vy jste se však ptal na sociální prostředí. Tedy nejčastěji jsou to lidé lakonicky řečeno chudí, na dávkách. Pak lidé s příjmem, třeba i průměrným ale neuvážliví. Vlastně Vám stále neodpovídám na to sociální prostředí. Zdá se mi, že více záleží na skromnosti, šetrnosti, či lehkomyšlnosti než na výši či spíše níži majetku pachatele. No a samozřejmě záleží na jeho chytrosti či hlouposti. Ti méně bystří obvykle pak dluží nebankovním poskytovatelům. Ti chytřejší vylákají obvykle složitějším způsobem peníze z bank. Navíc, jedná-li se o typ špatného hospodáře s příjmem, přeci raději začíná u banky, kdy mám nižší úroky.

Otázka: Jakým způsobem vnímáte, nebankovní společnosti, které s osobami, převážně ze slabšího sociálního prostředí, sjednávají úvěrové produkty, a proč tyto společnosti s takovými osobami vůbec tyto úvěry sjednávají, co tím sledují nebo mohou sledovat?

Odpověď: Ptáte-li se státního zástupce, je odpověď jednoduchá: vnímám je jako návodce a pomocníky k podvodu, lichváře. Pokud bych byl ředitel odbytu spotřebního zboží, nebyl bych tak přísný. Odpověděl bych Vám, že je vnímám jako urychlovače zisku, pomocníky růstu HDP! Rozhodnutí o jejich potřebnosti či škodlivosti však leží mimo OČTŘ.

Otázka: Jak je z vašeho pohledu objasňování trestného činu úvěrový podvod náročné?

Odpověď: Jednání, kterým je naplňována skutková podstata podvodu a úvěrového podvodu, má mnoho podob. Od jednoduchých, kde objasňování je nenáročné, hlavními důkazy jsou listiny a přípravné řízení trestní končí do dvou měsíců, po složitě. To jsou na druhé straně rozsáhlé úvěrové podvody s různou formou účastenství vícero pachatelů. Organizátor, pomocník, návodce a sami pachatelé, kteří jsou však nejméně nebezpeční a svůj výdělek odvádí organizátorovi. Pak je objasňování zásadně složitější. Je třeba, aby policejní orgán měl k dispozici bankovní informace: výpisy z účtů i záznamy kamer bankomatů, někdy i různou formou zjišťoval pohyb osob, vyslychal více svědků; např. 70 svědků, znalecky zkoumal pravost podpisů. Policejní orgán musí pochopit např. způsob vypravování listin v bankách, či další procesy při zpracování žádostí o úvěry, půjčky atd. Objasnění pak i při vysokém nasazení nejednoho vyšetřovatele trvá měsíce.

Otázka: Setkáváte se u trestného činu úvěrového podvodu často s recidivou?

Odpověď: Ani ne. Nevím jak je tomu u kolegů. Recidivují však organizátoři, kteří si najdou jiné „ovečky“ na něž vybírají peníze.

Otázka: Jakým způsobem rozhodujete v případě úvěrových podvodů, po podání návrhu na obžalobu?

Odpověď: Tady je možnost dle přístupu pachatele k odklonu, zejména se to stává podmíněným zastavením trestního řízení dle § 307 TR. Taktéž jsem v jednom případě, sjednal dohodu o vině a trestu. Jsou to však zlomky z celého nápadu této trestné činnosti. Pachatelů majetkových trestných činů, kteří mají peníze na náhradu škody, je jako šafránu. Jedná se buď o inteligentní lidi, kteří to riskli, a přišlo se na ně nebo to za mladé lidi platí rodiče. Obvykle jsou následky jejich trestního jednání méně závažné.

Otázka: Jakým způsobem, z pohledu vašich případů, nejčastěji rozhoduje trestní soud v případě obžalovaných osob?

Odpověď: Odsoudí. Ale abyste měli představu, tak odsouzením se u prvně trestaných, což je významná skupina, jedná prakticky o jaké si varování v podobě podmíněného trestu odnětí svobody. Vzhledem k tomu, že každý odvolací soud (krajský soud nebo jeho pobočka) je jinak přísný, tak zde v Olomouckém kraji se ukládá za škodu přesahující 1 000 000 Kč stále podmínka. Byť si myslím, že je to nepřiměřeně mírný

trest, naše odvolání do výroku o trestu jsou zamítnuta. Odsouzení k nepodmíněnému trestu je časté u vícekrát trestaných osob, a to i za podstatně menší škody. Peněžité tresty se prakticky neukládají, ani nenavrhují, neboť při vzácných případech vůle pachatele k náhradě škody by peněžitý trest byl trestem spíše pro poškozeného, neboť by na náhradu škody nezbylo.

Otázka: Myslíte si, že by se příslušníci Policie ČR, vykonávající službu na úseku SKPV měli v problematice hospodářských majetkových či jiných trestných činů vzdělávat, pokud ano, tak jakým způsobem?

Odpověď: Určitě ano. Ať již kurzy, tak by jim přispěla odborná literatura. Co však dle mého poznání brání účinnějšímu postupu policie TR a vnitřní předpisy, rozkazy atd., např. pokyny státních zástupců (směje se).

Reakce policisty na odpověď: Pane magistře, můžete být konkrétnější?

Odpověď: Opět nadsázka. Bohužel jen mírná. Policejní orgán je rok od roku více zaměstnáván potřebou naplnit procesní a jiné požadavky na „čistotu řízení“. Tak mu na podstatu věci: objasnění zbývá stále méně času a sil. Taktéž my, státní zástupci, stejně jako soudy svými stanovisky vyloženými v odůvodnění zprošťujících rozsudků, přispíváme k těžkopádnosti přípravného řízení. V praxi se to řeší personálními posilami jednotlivých oddělení policejních orgánů. To v lepším případě. V horším pak prodlužující se délkou trestního řízení, jež má neblahý vliv na jeho účelnost. Konkrétní případ je institut prostudování spisu poškozeným. Zcela zbytečný, nákladný, nevyužívaný.

Otázka: Myslíte si, že by byla ze strany policie vhodná prevence ve formě přednášek pro školy, kde by již byla mládež obeznámena s problematikou zadluženosti a jak se tomu vyhnout?

Odpověď: Těžko odpovědět, když tušíte, kolik peněz je v reklamě na půjčky a úvěry a že je všude přítomná, připravovaná vysokoškolskými odborníky na marketing, psychologii atd. Ale sami poskytovatelé (hlavně nebankovní) by mohli významně zvýšit ochranu svých zájmů, a to jak konkrétních, individuálních, tak tím i společenských chráněných TZ, a to vlastním přičiněním, opatrností. Tím zároveň sníží počet podvodů páchaných k jejich škodě.

Po učiněných odpovědích byl rozhovor z mé strany ukončen a panu magistrůvi jsem poděkoval za ochotu a jeho čas.

PŘÍLOHA IV - Souhlas vedoucího funkcionáře s využitím statistických údajů

por. Marek Puszkailer DiS.

ÚO OLOMOUC
ODDĚLENÍ HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY
ŽIŽKOVO NÁM. 4, 771 36 OLOMOUC

plk. Mgr. Radovan Vojta

KŘ OLOMOUCKÉHO KRAJE
NÁMĚSTEK ŘEDITELE PRO SKPV
TR. KOSMONAUTŮ 10, 771 36 OLOMOUC

Žádost o udělení souhlasu k využití statistických údajů

Tímto si dovoluji požádat o udělení souhlasu k využití statických dat, které se vztahují ke konkrétnímu trestnému činu, a to úvěrovému podvodu, jenž měl být spáchán na teritoriu Olomouckého kraje, v jeho jednotlivých územních odborech, v určitém období, konkrétně za rok 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, přičemž požadované údaje se budou týkat, kolik těchto trestných činů bylo spácháno celkem, kolik jich bylo ukončeno jiným způsobem a kolik jich bylo objasněno.

Žádost je vznesena za účelem získání a následném využití shora popsaných informací při zpracovávání bakalářské práce na téma „*Hospodářská trestná činnost se zaměřením na úvěrový podvod*“, neboť v současné době studuji na Vysoké škole evropských a regionálních studií, o.p.s. v Českých Budějovicích, pracoviště Přeboram, ve studijním oboru Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě, pod katedrou právních oborů a bezpečnostních studií.

Souhlas

UDĚLUJI x NEUDĚLUJI

plk. Mgr. Radovan Vojta
NÁMĚSTEK ŘEDITELE PRO SKPV

PŘÍLOHA V - Souhlas vedoucího funkcionáře s využitím spisových materiálů

Příloha - Souhlas s využitím spisových materiálů pro účely bakalářské práce

por. Marek Puzkailer DiS.
komisař
Služebně zařazen:
Policie ČR, ÚO Olomouc
Oddělení hospodářské kriminality
Žižkovo nám. 4, Olomouc

Žádost o udělení souhlasu s využitím spisových materiálů pro účely absolventské práce

Tímto žádám o udělení souhlasu k využití spisových materiálů pro účely bakalářské práce, které jsou archivovány u Policie ČR, KŘP Olomouckého kraje, Územního odboru Olomouc, na Oddělení hospodářské kriminality, Žižkovo nám. 4. Jedná se o:

- Spisový materiál č.j.: KRPM-12670/2013-140581-19
- Spisový materiál č.j.: KRPM-71696/2013-140581-19
- Spisový materiál č.j.: KRPM-141188/TČ-2014-140581-19
- Spisový materiál č.j.: KRPM-11869/2015-140581-19

Materiály budou užity pro studijní účely, konkrétně pro uvedení skutečných případů, zejména popisy skutkového jednání úvěrových podvodů do bakalářské práce v rámci studia na Vysoké škole evropských a regionálních studií v Přibrami, přičemž bude dbáno, aby nedošlo k porušení příslušných ustanovení z. č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů.

por. Marek Puzkailer DiS.
komisař

SOUHLAS

UDĚLUJI X NEUDĚLUJI

plk. Mgr. Jiří Musil, MBA

vedoucí územního odboru Olomouc

PŘÍLOHA VI - Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 20. prosince 2016, č. j. 5 Tdo 1414/2016

JUD342233CZ - JUD342233CZ - 5 Tdo 1414/2016-Právní posouzení skutku jako trestného činu úvěrového podvodu dílem dokonaného a dílem spáchaného ve stadiu pokusu - poslední stav textu

5 Tdo 1414/2016

Pokud pachatel jednal s úmyslem dosáhnout uzavření úvěrové smlouvy, tj. v rámci sjednávání úvěrové smlouvy uvedl nepravdivé údaje, dokonal již trestný čin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku. Nedošlo-li na podkladě takové smlouvy k vyplacení úvěrových prostředků, pak ve vztahu ke kvalifikované skutkové podstatě citovaného trestného činu dospělo jednání pachatele pouze do stadia pokusu. Takový skutek je tak nutné posoudit jako přečin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku dílem dokonaný a dílem ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 a příslušné kvalifikované skutkové podstaty tohoto trestného činu, nikoli jen jako pokus přečinu úvěrového podvodu podle § 21 odst. 1 a § 211 odst. 1 tr. zákoníku a některé jeho kvalifikované skutkové podstaty.

USNESENÍ

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne 20. 12. 2016 v řízení o dovoláních, která podala obviněná M. R., jednak proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 11. 2015, sp. zn. 4 To 256/2015, a jednak proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 5. 2016, sp. zn. 4 To 92/2016, jako soudu odvolacího v trestních věcech v obou případech vedených u Okresního soudu v Karviné pod sp. zn. 1 T 181/2014, t a k t o :

Podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu se dovolání obviněné M. R. o d m í t a j í .

Odůvodnění:

I. Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. U Okresního soudu v Karviné bylo pod sp. zn. 1 T 181/2014 vedeno společné trestní řízení proti obviněným M. C., J. Č., H. Č., L. K., R. K., K. M., M. R., B. Š. a J. V.

2. Okresní soud v Karviné v této věci rozhodl nejprve rozsudkem ze dne 15. 4. 2015, sp. zn. 1 T 181/2014, tak, že uznal vinnými obviněné J. Č., K. M. a J. V. v bodech 1) a 4) výroku o vině pokusem přečinu úvěrového podvodu podle § 21 odst. 1 a § 211 odst. 1 tr. zákoníku, obviněnou H. Č. v bodech 1) a 2) výroku o vině účastenstvím ve formě pomoci na pokusu přečinu úvěrového podvodu podle § 24 odst. 1 písm. c), § 21 odst. 1 a § 211 odst. 1 tr. zákoníku v jednočinném souběhu s přečinem úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku, obviněného L. K. v bodě 3) výroku o vině přečinem úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku, obviněnou R. K. v bodě 3) výroku o vině účastenstvím ve formě pomoci na přečinu úvěrového podvodu podle § 24 odst. 1 písm. c) a § 211 odst. 1 tr. zákoníku, obviněnou M. R. pod bodem 4) výroku o vině účastenstvím ve formě pomoci na pokusu přečinu úvěrového podvodu podle § 24 odst. 1 písm. c), § 21 odst. 1 a § 211 odst. 1 tr. zákoníku, obviněnou B. Š. pod bodem 5) výroku o vině přečinem úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, 4 tr. zákoníku, a konečně obviněnou M. C. pod body 1) – 5) výroku o vině účastenstvím ve formě organizátorství podle § 24 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku ke všem výše uvedeným přečinům.

3. Za tuto trestnou činnost byli všichni obvinění odsouzeni k podmíněným trestům odnětí svobody v různé délce trvání (pro přesnou specifikaci jednotlivých trestů odnětí svobody viz výrok o trestech rozsudku soudu prvního stupně). Okresní soud v Karviné zároveň podle § 84 tr. zákoníku vyslovil nad obviněnou M. C. dohled ve smyslu § 49 až 51 tr. zákoníku a podle § 85 odst. 2 tr. zákoníku jí uložil přiměřené omezení spočívající v povinnosti nahradit v průběhu zkušební doby poškozené obchodní společnosti Raiffeisen stavební spořitelna, a. s., způsobenou škodu.

4. Obviněným B. Š. a M. C. byla podle § 228 odst. 1 tr. řádu uložena povinnost zaplatit poškozené obchodní společnosti Raiffeisen stavební spořitelna, a. s., na náhradě škody 200 000 Kč.

5. Zároveň byla obviněná M. R. limto rozsudkem podle § 226 písm. b) tr. řádu zproštěna obžaloby Okresního státního zástupce v Karviné ze dne 11. 8. 2014, sp. zn. 1 ZT 370/2013, pro skutek popsany pod bodem 3), jenž byl kvalifikován jako účastenství ve formě pomoci na přečinu úvěrového podvodu podle § 24 odst. 1 písm. c) a § 211 odst. 1 tr. zákoníku.

6. Proti uvedenému rozsudku podali odvolání obvinění M. C., M. R., B. Š., a okresní státní zástupce v Karviné v neprospěch obviněných M. C., J. Č., H. Č., K. M., M. R., B. Š. a J. V.

7. Krajský soud v Ostravě rozhodl o těchto odvoláních rozsudkem ze dne 2. 11. 2015, sp. zn. 4 To 256/2015, tak, že napadený rozsudek Okresního soudu v Karviné částečně zrušil podle § 258 odst. 1 písm. b), d), odst. 2 tr. řádu ohledně obviněné M. C. v bodech 1) a 4) výroku o vině a ve výroku o trestu a ve věci obviněné H. Č. v bodě 1) výroku o vině a ve výroku o trestu, a dále podle § 258 odst. 1 písm. b), d) tr. řádu ohledně obviněných J. Č., K. M., J. V. a M. R. ho zrušil v celém rozsahu, a podle § 259 odst. 3 tr. řádu znovu rozhodl.

8. Obvinění J. Č., K. M. a J. V. byli odvolacím soudem uznáni vinnými v bodech 1) a 2) výroku o vině rozsudku soudu druhého stupně pokusem přečinu úvěrového podvodu podle § 21 odst. 1 a § 211 odst. 1, 4 tr. zákoníku, obviněná H. Č. v bodě 1) výroku o vině rozsudku soudu druhého stupně účastenstvím ve formě pomoci na pokusu přečinu úvěrového podvodu podle § 24 odst. 1 písm. c), § 21 odst. 1, § 211 odst. 1, 4 tr. zákoníku, obviněná M. R. pod bodem 2) výroku o vině rozsudku soudu druhého stupně účastenstvím ve formě pomoci na pokusu přečinu úvěrového podvodu podle § 24 odst. 1 písm. c), § 21 odst. 1 a § 211 odst. 1, 4 tr. zákoníku, a konečně obviněná M. C. pod body 1) a 2) výroku o vině rozsudku soudu druhého stupně účastenstvím ve formě organizátorství na pokusu přečinu úvěrového podvodu podle § 24 odst. 1 písm. a), § 21 odst. 1 a § 211 odst. 1, 4 tr. zákoníku.

9. Výše uvedené pomoci na pokusu přečinu úvěrového podvodu podle § 24 odst. 1 písm. c), § 21 odst. 1 a § 211 odst. 1, 4 tr. zákoníku se obviněná M. R. ve stručnosti dopustila tím, že v únoru 2012 v Č. T. se záměrem získat pro sebe úvěr a zároveň neoprávněný ASPÍ ML397

majetkový prospěch J. V. kontaktovala M. C., která jí s ohledem na skutečnost, že v dané době byla J. V. na mateřské dovolené, poradila, že tento úvěr by mohl být sjednán na jinou osobu, která je zaměstnána, na základě čehož se J. V. dohodla s K. M. na užití její totožnosti při sjednávání úvěru, pořídila s jejím souhlasem kopii občanského průkazu a nájemní smlouvy a tyto předala M. C., která po příslbení provize opatřila a vypsala potřebné tiskopisy pro podání žádosti o úvěr,

načež M. C. dne 21. 2. 2012 podala u obchodní společnosti Raiffeisen stavební spořitelna, a. s., jménem K. M. za současného předložení nepravdivého potvrzení o jejím zaměstnání, které sama opatřila, a dalších nepravdivých údajů žádost o poskytnutí překlenovacího úvěru ve výši 200 000 Kč, přičemž opatřila podpis všech podkladů k žádosti o úvěr jménem K. M. jinou osobou a zajistila ověření podpisu a totožnosti K. M. v kanceláři obchodní zástupkyně M. R. bez její přítomnosti, přičemž úvěr jen shodou okolností nebyl schválen a poskytnut,

přičemž M. R. v rozporu se smlouvou o obchodním zastoupení dne 21. 2. 2012 v Č. T. jako obchodní zástupce obchodní společnosti Raiffeisen stavební spořitelna, a. s., se záměrem umožnit výše uvedeným osobám sjednat úvěrovou smlouvu a získat neoprávněný prospěch formou úvěru a současně se záměrem získat neoprávněně majetkový prospěch vyplacením provizi na žádost M. C. bez přítomnosti dotčených klientů svým podpisem a razítkem nepravdivě stvrdila v písemnostech předkládaných výše uvedené obchodní společnosti při sjednávání úvěrové smlouvy ověření údajů v písemnostech uvedených, včetně ověření totožnosti a podpisu žadatele o úvěr (jednalo se celkem o 4 písemnosti specifikované v tzv. skutkové větě výroku o vině rozsudku soudu druhého stupně).

10. Za tuto trestnou činnost byli všichni výše označení obvinění odsouzeni k podmíněným trestům odnětí svobody v různé délce trvání (pro přesnou specifikaci jednotlivých trestů viz výrok o trestech rozsudku soudu druhého stupně), přičemž Krajský soud v Ostravě podle § 84 tr. zákoníku vyslovil nad obviněnou M. C. dohled ve smyslu § 49 až 51 tr. zákoníku a podle § 85 odst. 2 tr. zákoníku jí uložil přiměřené omezení spočívající v povinnosti nahradit v průběhu zkušební doby poškozené obchodní společnosti Raiffeisen stavební spořitelna, a. s., způsobenou škodu.

11. Zároveň Krajský soud v Ostravě zamítl jako nedůvodná odvolání státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Karvině ve věci obviněné B. Š., a odvolání obviněných M. C., M. R. a B. Š. podle § 256 tr. řádu, a na podkladě odvolání státního zástupce podaného v neprospěch obviněné M. R. podle § 259 odst. 1 tr. řádu ve zprošťující části výroku o vině týkajícího se této obviněné vrátil věc soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí. Jinak zůstal napadený rozsudek Okresního soudu v Karvině nezměněn.

12. Ve věci obviněné M. R. [ohledně skutku popsaného v obžalobě okresního státního zástupce v Karvině ze dne 11. 8. 2014, sp. zn. 1 ZT 370/2013, pod bodem 3)] rozhodl Okresní soud v Karvině nově rozsudkem ze dne 15. 2. 2016, sp. zn. 1 T 181/2014, tak, že obviněná byla za jednání popsané v tzv. skutkové větě výroku o vině uznána vinnou účastenstvím ve formě pomoci na přečin úvěrového podvodu podle § 24 odst. 1 písm. c) a § 211 odst. 1 tr. zákoníku, kterého se měla dopustit tak, že v období od 21. 2. 2012 do 9. 3. 2012 v Č. T. jako obchodní zástupce obchodní společnosti Raiffeisen stavební spořitelna, a. s., se záměrem umožnit obviněnému L. K. sjednat úvěrovou smlouvu na základě nepravdivých údajů týkajících se zejména zaměstnání a výše příjmu a získat tak neoprávněný prospěch formou poskytnutí překlenovacího úvěru ve výši 200 000 Kč ke škodě výše zmíněné obchodní společnosti a současně se záměrem získat neoprávněně majetkový prospěch vyplacením provize, na žádost M. C. bez přítomnosti dotčeného klienta svým podpisem a razítkem nepravdivě stvrdila v písemnostech předkládaných obchodní společnosti Raiffeisen stavební spořitelna, a. s., při sjednávání úvěrové smlouvy ověření údajů v písemnostech uvedených, včetně ověření totožnosti a podpisu žadatele o úvěr, ačkoli se jednalo o nepravdivý podpis L. K. (jednalo se celkem o 8 písemností specifikovaných ve výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně).

13. Za shora uvedenou pomoc k přečinu úvěrového podvodu a za sblíhající se pomoc k pokusu přečinu úvěrového podvodu podle § 24 odst. 1 písm. c), § 21 odst. 1 a § 211 odst. 1, 4 tr. zákoníku, za niž byla obviněná M. R. uznána vinnou výše zmiňovaným rozsudkem Okresního soudu v Karvině ze dne 15. 4. 2015, sp. zn. 1 T 181/2014, ve znění rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 11. 2015, sp. zn. 4 To 256/2015, byla odsouzena podle § 211 odst. 4 a § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 16 měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku na zkušební dobu dvou let. Zároveň byly zrušeny výroky o trestu vyslovené rozsudkem Okresního soudu v Karvině ze dne 15. 4. 2015, sp. zn. 1 T 181/2014, a rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 11. 2015, sp. zn. 4 To 256/2015, jakož i všechna další obsahově navazující rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

14. Rozsudek Okresního soudu v Karvině ze dne 15. 2. 2016, sp. zn. 1 T 181/2014, napadla obviněná odvoláním, o němž rozhodl Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 6. 5. 2016, sp. zn. 4 To 92/2016, tak, že je podle § 256 tr. řádu zamítl jako nedůvodné.

II. Dovolání obviněné

15. Proti citovaným rozhodnutím Krajského soudu v Ostravě podala obviněná M. R. dvě samostatná dovolání prostřednictvím obhájce JUDr. Vladimíra Ježka, přičemž v obou podáních založila svou dovolací argumentaci na důvodech uvedených v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) a j) tr. řádu.

16. Ve svém prvním dovolání, které směřovalo proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 11. 2015, sp. zn. 4 To 256/2015, obviněná nejprve zopakovala výrok o vině rozsudku soudu druhého stupně, a dodala, že žádný z dokumentů uvedených ve skutkové větě (tj. smlouva o stavebním spoření a o zřízení vkladového účtu, žádost o poskytnutí překlenovacího úvěru, snížená úhrada za uzavření smlouvy o stavebním spoření, doplněk k žádosti o poskytnutí úvěru) není ani úvěrovou smlouvou, ani jejím návrhem.

17. Dále měla dovolatelka podle skutkových zjištění soudů ověřit v písemnostech nepravdivé údaje, jež však nejsou v rozsudku nijak specifikovány, a rovněž měla ověřit podpisy K. M. na listinách bez její přítomnosti. Soudy tak zjevně považují za nepravdivé údaje o totožnosti klienta, neboť jde o osobní údaje K. M. a nikoli J. V., která měla ve skutečnosti zájem o úvěrové finanční prostředky. Avšak okolnost, pro koho jsou peníze určeny, není pro posouzení věci rozhodná, takže označení K. M. za účastníka smlouvy nebylo „nepravdivým údajem“.

18. Podle názoru obviněné soudy rovněž vůbec nezkomaly naplnění znaku zavinění ve vztahu k uvedení nepravdivých skutečností. Úmysl dovolatelky není popsán ani v tzv. skutkové větě, když z té pouze vyplývá, že „měla ověřit podpis někoho, kdo u tohoto ověření nebyl přítomen“. Z takového popisu však nelze dovodit, že by ověřovala podpis K. M. s vědomím, že úvěrovým dlužníkem má být někdo jiný. Navíc ani obviněná K. M. či J. V. ve svých výpovědích neuváděly, že by dovolatelka věděla cokoliv o tom, pro koho mají být peníze z úvěru určeny.

písmoznaleckého posudku) k dispozici pouze její výpověď a výpověď svědka M. R., na jejichž základě nebylo možné dospět k závěru o vině obviněné. Jiné výpovědi soudy ve vztahu k její osobě neměly k dispozici, protože obviněná M. C. nevyprávěla vůbec a obviněná J. V. a K. M. sice v přípravném řízení vypovídaly, avšak tyto důkazní prostředky nejsou v řízení vůči dovolatelce použitelné, neboť byly pořízeny před zahájením trestního stíhání proti její osobě. Obviněná rovněž odmítla úvahy odvolacího soudu uvedené na straně 16 jeho rozsudku, jež se týkaly insitutu neodkladných úkonů.

20. V dovolání proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 5. 2016, sp. zn. 4 To 92/2016, obviněná M. R. opět nejprve shrnula dosavadní průběh řízení, a následně konstatovala, že skutkem popsaným v odsuzujícím výroku nebyly naplněny znaky skutkové podstaty trestného činu úvěrového podvodu, resp. účastenství na něm ve formě pomoci. Dovolatelka připomněla, že oba soudy považovaly objektivní stránku za naplněnou tím, že „potvrdila pravost nepravého podpisu a tím nepravdivě ověřila údaje v písemnostech uvedené včetně totožnosti a podpisu žadatele o úvěr“. Pokud však soudy dospěly k závěru, že žadatelem o úvěr byl skutečně L. K., nemohlo dojít k žádné „záměně totožnosti žadatele“. Proto údaje, jejichž správnost obviněná ověřila, nebyly nepravé. Dále připustila, že závěr o nepravdivém ověření pravosti podpisů L. K. je patrně správný (plyne to rovněž z písmoznaleckého posudku). Tuto skutečnost však vysvětlila tím, že L. K. při své návštěvě kanceláře dovolatelky předložil všechny listiny již podepsané, ona pouze netrvala na tom, aby se klient znovu podepsal, a pravost podpisu (i totožnost klienta) ověřila podle předloženého občanského průkazu. Obviněná rovněž odmítla závěr o ověření dalších nepravdivých údajů, kdy v rozsudku soudu prvního stupně nebylo nikde specifikováno, které informace tvořily tyto „další údaje“.

21. Předpokladem trestní odpovědnosti je vědomost o rozhodujících skutečnostech, tj. o uvedení nepravdivých údajů. Z ničeho však podle jejího názoru nevyplývá, že věděla o nepravosti podpisů či potvrzení o zaměstnání a příjmu L. K. Podotkla, že pokud by ověřila pravost podpisů L. K. na předložených listinách bez účasti samotného klienta, postupovala by jistě nedbale, nicméně tato nedbalost při plnění jejich povinností ještě neznamená, že věděla o své účasti na úvěrovém podvodu. Z této skutečnosti pak dovodila nedostatek zavinění.

22. Dovolatelka namítá, že pokud jednala jako obchodní zástupce obchodní společnosti Raiffeisen stavební spořitelna, a. s., nemohla se dopustit ve vztahu k této společnosti úvěrového podvodu, ale (za splnění dalších podmínek, jejichž existence podle obviněné není dána) nanejvýš trestného činu porušení povinností při správě cizího majetku podle § 220, resp. § 221 tr. zákoníku (dovolatelka zřejmě omylem uvedla § 221 nebo § 222 tr. zákoníku), a v rámci těchto výhrad odkázala na rozhodnutí Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 14/2009 Sb. rozh. tr.

23. Dále upozornila na skutečnost, že v jejím případě nebyla dána ani příčinná souvislost mezi jednáním a vznikem škody, protože i pokud by svou povinnost řádně splnila (nekompromisně by trvala na vlastnoručním podepsání žadatele na listinách „před jejíma očima“), potom by sice podpisy žadatele o úvěr byly pravé, ale na následku (poskytnutí úvěru ze strany stavební spořitelny) by to nic nezměnilo. Podle dovolatelky by byla jiná situace, pokud by nepravé podpisy na listinách byly zfalšovány za účelem vylákání úvěru na fiktivního žadatele; tam by podle jejího názoru měla nepravost podpisu žadatele svůj trestněprávní význam. Avšak pokud v tomto případě byly identifikační údaje žadatele v listinách správné a pravdivé, nemohla je „nepravdivě stvrdit“, a napomoci tak L. K. k vylákání úvěru.

24. Podle dovolatelky je tzv. skutková věta výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně zmatečná, protože je v ní konstatováno, že popsaného jednání se měla obviněná dopustit „ke škodě obchodní společnosti Raiffeisen stavební spořitelna, a. s.“, avšak dále (v textu tzv. skutkové věty i v odůvodnění rozsudku) se „žádná škoda nekonstatuje“.

25. Obviněná M. R. se dále vyjádřila k odůvodnění usnesení odvolacího soudu (strana 7), jež označila za „extrémně zavádějící a protismyslné“. Citovala jednotlivé pasáže napadeného rozhodnutí a dodala, že pokud by ověřila podpis a totožnost L. K. jako pravé, přestože u ní v kanceláři nikdy nebyl, neznamená to, že tak činila s vědomím, že ověřuje něco, co je v rozporu se skutečností a že s tím byla srozuměna. Mohlo by to maximálně znamenat, že něco stvrzuje s vědomím, že to nemá spolehlivě ověřeno. Stejně tak pokud v rozporu se skutečností ověřila totožnost a podpis L. K. na žádosti o poskytnutí překlenovacího úvěru ve výši 200 000 Kč, kde byl nepravdivě uveden údaj o jeho příjmu, neutvrdila tím úvěrovou společnost v tom, že žadatel je schopen úvěr splácel.

26. V souvislosti s výše uvedeným obviněná namítá porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Jestliže by totiž Krajský soud v Ostravě postupoval zákonně, nemohl by původní zprošťující výrok zrušit, a to i kdyby se přikláněl k jinému v úvahu přicházejícímu hodnocení důkazů, než k jakému dospěl okresní soud, přičemž na podporu své argumentace odkázala na některá rozhodnutí Nejvyššího soudu a nálezy Ústavního soudu.

27. V závěru svých dovolání obviněná M. R. navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil obě napadená rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě i jím předcházející rozsudky Okresního soudu v Karvině a vrátil věci soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

III. Vyjádření k dovoláním

28. Nejvyšší státní zástupce se k dovoláním obviněné vyjádřil prostřednictvím státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství Mgr. Martina Prokeše (dále jen „státní zástupce“), a to nejprve k dovolání proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 11. 2015, sp. zn. 4 To 256/2015. V úvodu svého podání vyjádřil nesouhlas s výhradou dovolatelky týkající se existence extrémního rozporu mezi skutkovými zjištěními a provedenými důkazy. Státní zástupce konstatoval, že obecně vzato popírání trestné činnosti obviněnou ještě neznamená, že je závěr o vině méně přesvědčivý. Rovněž se neztotožnil s názorem dovolatelky ohledně údajné nepoužitelnosti výpovědí spoluobviněných. Mimoto skutkový stav byl podle jeho názoru zjištěn a formován při plném respektování pravidel vymezených především v § 2 odst. 5, 6 tr. řádu, a to prostřednictvím celé řady důkazů, tj. nejen výpovědí spoluobviněných K. M. a J. V. z přípravného řízení.

29. Dále státní zástupce upozornil na skutečnost, že za „sjednávání úvěrové smlouvy“ se považuje nejen samotný postup při uzavírání takové smlouvy, ale jsou jí i další - s tím související - jednání, bez nichž by k uzavření úvěrové smlouvy nedošlo. Námitka dovolatelky, že žádný z jí ověřovaných dokumentů nebyl úvěrovou smlouvou, proto nemá opodstatnění. Na sjednávání úvěrové smlouvy se bezpochyby podílela a její jednání nebylo činností bezvýznamnou, neboť bez příčinění obviněné by žadatel úvěr nikdy nezískal.

30. Podle státního zástupce je rovněž nedůvodná námitka, podle které pro posouzení věci není podstatné, pro koho byly úvěrové prostředky určeny. Je totiž evidentní, že ze strany spoluobviněných šlo o kroky směřující k zakrytí jejich skutečného záměru před bankou. Jinými slovy skutečnou snahou spoluobviněných bylo, aby za využití zastíracích manévřů obelstily stavební spořitelnu a získaly peněžní prostředky z úvěru pro obviněnou J. V., již by spořitelna úvěr nikdy neposkytla (resp. neposkytla by jej za sjednaných podmínek).

...31...Pokud jde o subjektivní stránku, obviněná M. R. byla zkušenu obchodní zástupkyní, která velmi dobře znala své povinnosti, a
ASPI ML397 Strana 3 16.08.2017 15:12:51

proto věděla, že jí učiněné kroky jsou nezbytnou součástí procesu sjednávání úvěrové smlouvy. Proto si s ohledem na své pracovní zkušenosti minimálně musela být vědoma toho, že ověřuje-li totožnost a podpisý zadatele o úvěr bez faktické přítomnosti zadatele, jde o situaci zcela absurdní a nemyslitelnou, která s vysokou pravděpodobností souvisí s protiprávním jednáním zájemce o úvěr, příp. další osoby. Z hlediska subjektivní stránky se obviněná dopustila svého jednání minimálně v úmyslu eventuálním podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku.

32. Ve vztahu k dovolání obviněné M. R. proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 5. 2016, sp. zn. 4 To 92/2016, státní zástupce nejprve konstatoval, že výhrada, jejímž prostřednictvím dovolatelka dovodila porušení svého práva na spravedlivý proces, stojí mimo rámec uplatněného důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu. Kromě toho soud prvního stupně v původním rozhodnutí ze dne 15. 4. 2015 (v rámci něhož byla obviněná zproštěna obžaloby) nepostupoval při hodnocení důkazů v souladu s § 2 odst. 6 tr. řádu, neboť důkazy nehodnotil logicky, případně určitá zjištění opomenul. Odvolací soud proto zcela správně na tato pochybení upozornil a připomněl, v čem konkrétně jsou uvedena zjištění neúplná či nesprávná. Pod uplatněný dovolací důvod nelze podřadit ani námitku, že L. K. se dostavil k obviněné již s předem vyplněnými a podepsanými doklady, protože směřuje toliko proti skutkovým zjištěním soudů.

33. Zbylé námitky pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu podřadit lze, jedná se však o výhrady zjevně neopodstatněné. Skutečnost, že L. K. jakožto hlavní pachatel o úvěr skutečně žádal, úvěr dostal a řádně jej splácí nemění ničeho na tom, že se dopustil trestného činu úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku, neboť při uzavírání úvěrové smlouvy předložil nepravdivé potvrzení o zaměstnání a výši příjmu, tedy uvedl nepravdivé údaje. Na procesu sjednávání úvěrové smlouvy participovala rovněž dovolatelka, která - aniž by byl L. K. v její kanceláři fyzicky přítomen - ověřila jeho podpis i totožnost jako zadatele o úvěr. Bez těchto kroků by však jmenovanému úvěr poskytnut nebyl. Musela si proto být minimálně vědoma toho, že zde s vysokou pravděpodobností dochází k protiprávnímu jednání, neboť v opačném případě by tento proces proběhl bezpochyby zcela jinak. Z hlediska subjektivní stránky proto obviněná jednala (stejně jako v předchozím případě) nejméně v úmyslu eventuálním.

34. Za příležitosti nepovažuje státní zástupce ani poukaz na jinou právní kvalifikaci jednání obviněné, konkrétně jako trestného činu porušování povinností při správě cizího majetku. Na rozdíl od uváděné judikatury jde v tomto případě o situaci odlišnou, když obviněná nebyla zaměstnancem stavební spořitelny, byla pouze zprostředkovatelem dostávajícím provize, a neměla žádnou zákonom uloženou či smluvně převzatou povinnost opatrovat či spravovat majetek stavební spořitelny. Ve vztahu námitce obviněné ohledně vzniku škody státní zástupce dodal, že k naplnění zákonných znaků trestného činu úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku se nevyžaduje způsoben škody.

35. Pokud se jedná o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. řádu, který obviněná uplatnila v jeho druhé variantě, tak ten nemůže být podle státního zástupce naplněn, neboť rozhodnutí Okresního soudu v Karvině nespočívá na nesprávném právním posouzení skutku či jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

36. Vzhledem k výše uvedenému proto státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství navrhl, aby Nejvyšší soud obě dovolání obviněné odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu jako zjevně neopodstatněná.

IV. Posouzení důvodnosti dovolání

37. Nejvyšší soud shledal, že obě dovolání obsahují veškeré náležitosti a byly splněny i všechny formální podmínky pro konání společného dovolacího řízení, o čemž rozhodl podle § 23 odst. 3 tr. řádu per analogiam usnesením ze dne 29. 11. 2016, sp. zn. § Tdo 1416/2016. Jak bylo již shora zmíněno, obviněná své mimořádné opravné prostředky opřela o důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu. Předpokladem jeho naplnění je, aby konkrétní dovolací námitka směřovala proti hmotněprávnímu posouzení těch skutkových zjištění, k nimž dospěly soudy nižších stupňů na podkladě výsledků provedeného dokazování. K nesprávnému hmotněprávnímu posouzení skutku nebo k jinému nesprávnému hmotněprávnímu posouzení proto může dojít pouze tehdy, byl-li skutek posouzen podle jiného ustanovení hmotného práva, tj. především trestního zákona, případně jiné normy upravující hmotné právo, než jaké na něj dopadalo. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu tak může být naplněn pouze právní a nikoli skutkovou vadou, a to pouze tou, která má hmotněprávní charakter. V rámci posuzování důvodnosti jednotlivých námitek dospěl Nejvyšší soud k závěru, že zčásti odpovídají uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, nejsou však opodstatněné.

38. Dovolací soud se zabýval nejprve výhradami uvedenými v dovolání obviněné M. R. proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 11. 2015, sp. zn. 4 To 256/2015.

39. V úvodu uvedená námitka dovolatelky, že žádný z dokumentů blíže specifikovaných v tzv. skutkové větě rozsudku soudu druhého stupně, není ani úvěrovou smlouvou, ani návrhem na uzavření takové smlouvy, je zjevně nedůvodná. Nejvyšší soud (shodně s názorem nejvyššího státního zástupce) konstatoval, že zákonný znak skutkové podstaty trestného činu úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku spočívající v tom, že pachatel „uvede nepravdivé údaje“, se netýká pouze údajů obsažených v samotné úvěrové smlouvě, ale lze jej naplnit i tehdy, jestliže pachatel uvede nepravdivé údaje (např. o výši svého příjmu) v jakémkoli jiném dokumentu vyžadovaném v celém procesu sjednávání úvěrové smlouvy, např. v žádosti o úvěr, v předtištěném tiskopise, který je její přílohou nebo dodatkem, apod. (srov. přiměřeně rozhodnutí Nejvyššího soudu č. 36/2009 Sb. rozh. tr.). Navíc ustanovení § 211 odst. 1 tr. zákoníku o trestném činu úvěrového podvodu je možno aplikovat i na případy, kdy poskytovatelem úvěru (věřitelem) ze smlouvy o úvěru není banka, nýbrž jiný subjekt, který v rámci svého předmětu podnikání nabízí úvěry (např. stavební spořitelna, jak tomu bylo v případě obviněné M. R.) nebo i jiné subjekty, pokud poskytnou úvěr na základě smlouvy o úvěru (srov. přiměřeně stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 6/2004 Sb. rozh. tr.). V souladu s výše uvedeným je tak možno uzavřít, že nepravdivý údaj byl uveden v rámci procesu sjednávání úvěrové smlouvy; tato námitka je proto zcela nedůvodná.

40. Následná argumentace dovolatelky směřovala do oblasti naplnění objektivní stránky předmětného přečinu, konkrétně se týkala určení, co je tímto „nepravdivým údajem“. Obviněná se vymezila proti závěrům obou soudů, že takovým údajem mělo být označení K. M. za účastníka smlouvy. Dovolací soud pro přehlednost připomíná, že soud prvního stupně na straně 26 rozsudku uvedl, že „skutečnost, že smlouva o stavebním spoření a žádost o poskytnutí překlenovacího úvěru byly podepsány za jinou osobu, tj. K. M., která sama pro svou osobu úvěr nepožadovala a měla v úmyslu finanční prostředky předat J. V., je takovým nepravdivým údajem.“ Nicméně lze v podstatě souhlasit s tvrzením dovolatelky, že okolnost, pro koho jsou finanční prostředky určeny, resp. jakým konkrétním způsobem má v úmyslu zadatelka o úvěr naložit s úvěrovými prostředky, není ve vztahu k naplnění objektivní stránky skutkové podstaty přečinu úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku rozhodné. Jinými slovy, v zásadě - pokud to není ve smlouvě o úvěru výslovně stanoveno -

může dlužník peněžní prostředky získané od věřitele použít na jakýkoli účel podle svého uvážení. Omezení dispozice s úvěrovými prostředky může tedy vyplynout přímo z úvěrové smlouvy samotné, musí však v ní být výslovně stanoveno (srov. § 501 odst. 2 a § 507 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013, účinný v době spáchaní činu, nyní § 2398 odst. 2 a § 2400 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014). Ve formuláři k žádosti o poskytnutí překlenovacího úvěru sice byl jako účel úvěru uveden modernizace/údržba bytu, nicméně nikde nebylo výslovně stanoveno, že úvěr lze použít pouze k tomu účelu, tzn. že by poskytnutí finančních prostředků bylo věřitelem vázáno jen na investice provedené v rámci úpravy bytu (srov. trestní spis na č. I. 308 až 313). Navíc – což je v této věci zcela zásadní – i kdyby se o tzv. účelový úvěr jednalo, muselo by být jednání obviněných posouzeno nikoli jako „vedení nepravdivého údaje“ (srov. § 211 odst. 1 tr. zákoníku), ale vztahovala by se na něj samostatná skutková podstata uvedená v § 211 odst. 2 tr. zákoníku, jež se týká použití prostředků získaných účelovým úvěrem v nikoli malém rozsahu na jiný než určený účel bez souhlasu věřitele. V každém případě tak uvedení K. M. jako žadatele o úvěr nemohlo být samo o sobě oním nepravdivým údajem ve smyslu znaku objektivní stránky přečinu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku.

41. Nicméně ze zjištěného skutkového stavu je zcela zřejmé, že takovými údajem bylo v případě pachatelů J. V. a K. M. (stejně jako v případě pachatele L. K., srov. strana 7 rozsudku Okresního soudu v Karvině ze dne 15. 2. 2016, sp. zn. 1 T 181/2014) předloženo „zfalšované“ potvrzení o zaměstnání a příjmu žadatele o úvěr, jež podle tzv. skutkové věty výroku o vině rozsudku odvolacího soudu dovolatelce předložila obviněná M. C. Jedná se zcela jistě o nepravdivé údaje, tedy takové, které by vedly – pokud by byly druhé straně známy – k tomu, že úvěrová smlouva by nebyla uzavřena. Kdyby totiž stavební spořitelna věděla, že u tvrzeného zaměstnavatele obviněná K. M. nepracuje a že příjem v dokumentech uváděný je zcela smyšlený a žadatelka nepobírá odpovídající částku pravidelného příjmu tak, aby vyhověla nastaveným pravidlům, úvěr by jí nikdy neposkytla.

42. Nejvyšší soud na tomto místě připomíná, že trestné činy podle § 210 a § 211 tr. zákoníku mají charakter tzv. trestných činů předčasně dokonávaných, jejichž skutková podstata ve svých znacích obsahuje jednání, které by jinak mělo ráz pouhé přípravy či pokusu (přiměřeně náleží Ústavního soudu ze dne 17. 4. 2009, sp. zn. III. ÚS 1748/08, publikovaný pod č. 88 v sešitu 53 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu). V případě hlavních pachatelů J. V. a K. M. došlo k dokonání trestného činu úvěrového podvodu již uvedením nepravdivého údaje v rámci úkonů, které měly povahu sjednávání úvěrové smlouvy (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 7. 2011, sp. zn. 7 Tdo 902/2011, publikované pod č. T 1406 v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, sešit 77, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha). K dokonání trestného činu úvěrového podvodu podle § 250b odst. 1 tr. zákoníku totiž nebylo třeba, aby byl úvěr skutečně poskytnut, resp. aby byla úvěrová smlouva vůbec uzavřena (tato judikatura je nadále použitelná i v výkladu nové právní úpravy podle trestního zákoníku, neboť znění základní skutkové podstaty přečinu podle § 211 tr. zákoníku zůstalo ve vztahu k úvěrovému podvodu prakticky totožné). Právě v okamžiku, kdy hlavní pachatelky J. V. a K. M. předložily prostřednictvím obviněné M. C. dovolatelce M. R. v její kanceláři předem vyplněné a podepsané listiny (včetně zfalšovaného potvrzení o zaměstnání a výši příjmu) s úmyslem dosáhnout uzavření úvěrové smlouvy, tj. v rámci sjednávání úvěrové smlouvy uvedly nepravdivé údaje, byl trestný čin úvěrového podvodu dokonán, avšak toliko ve vztahu k základní skutkové podstatě podle odstavce 1. V tomto případě nedošlo k uzavření úvěrové smlouvy a následnému vyplacení úvěrových prostředků a obchodní společnosti Raiffeisen stavební spořitelna, a. s., tak nevznikla škoda, proto ve vztahu ke kvalifikované skutkové podstatě uvedené v odst. 4 dospělo jednání hlavních pachatelů pouze do stadia pokusu. S ohledem na výše uvedené je proto zřejmé, že soudy obou stupňů nesprávně kvalifikovaly jednání obviněných J. V. a K. M. jako pokus přečinu úvěrového podvodu podle § 21 odst. 1 a § 211 odst. 1, 4 tr. zákoníku (srov. strana 26 rozsudku soudu prvního stupně), namísto správné kvalifikace tohoto jednání jako přečinu úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku dílem dokonávaného a dílem ve stadiu pokusu podle § 211 odst. 1, 4 tr. zákoníku. Nicméně vzhledem k tomu, že dovolání nebylo podáno rovněž nejvyšším státním zástupcem v neprospěch obviněné, ani spoluobviněných J. V. a K. M., nemohlo by s ohledem na zásadu zákazu reformatio in peius ve smyslu § 265s odst. 2 tr. řádu v případném novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v neprospěch obviněné.

43. Hmotněprávní povahy je rovněž námitka dovolatelky týkající se zavinění, byť s velkou mírou tolerance, neboť konkrétní argumentace, jejímž prostřednictvím obviněná zpochybnila naplnění subjektivní stránky přečinu, fakticky směřuje proti skutkovým zjištěním soudů, resp. procesu hodnocení důkazů. Takovou výhradu uplatnila v obou svých mimořádných opravných prostředcích, Nejvyšší soud se k nim proto vyjádří v rámci společné argumentace. Obecně vzato se tato námitka zakládá na tvrzení, že soudy vůbec nezkovaly její zavinění ve vztahu ke znaku „vedení nepravdivého údaje“. Této výhradě je nutno přiznat opodstatnění v tom směru, že žádný ze soudů se zaviněním obviněné ve vztahu k jednání hlavních pachatelů v odůvodněných rozhodnutích nepodrobil. Nicméně naplnění tohoto znaku skutkové podstaty zcela prokazatelně vyplývá ze skutkových zjištění soudů, resp. způsobu provedení činu, jak je formulován ve výroci o vině v napadených rozhodnutích. Nejvyšší soud podotýká, že pro naplnění subjektivní stránky úvěrového podvodu je nezbytné, aby bylo provedenými důkazy nepochybně zjištěno, že obviněná M. R. v roli účastníka ve formě pomoci [viz § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku] věděla nebo byla minimálně srozuměna s tím, že předkládané potvrzení o zaměstnání a výši příjmu žadatele o úvěr jsou „zfalšované“ (tj. že je uváděn nepravdivý údaj).

44. Ze zjištěného skutkového stavu vyplývá, že v obou případech přišla k dovolatelce do kanceláře v období od února do března 2012 obviněná M. C., kterou dovolatelka znala (srov. strana 16 rozsudku soudu prvního stupně), a bez fyzické přítomnosti samotných žadatelů o úvěr obviněná M. R. v rozporu se svými povinnostmi, jež jí vyplývaly ze smlouvy o obchodním zastoupení (srov. trestní spis na č. I. 527), ověřila totožnost a podpis každého z nich na předkládaných dokumentech včetně údajů v listinách uvedených. Za takové situace však obviněná musela být minimálně srozuměna s tím, že osoba prezentovaná jako žadatel o úvěr vůbec nemusí mít skutečný zájem na jeho čerpání, popř. že je vysoká pravděpodobnost, že s ohledem na velmi nestandardní okolnosti případu tvrzené údaje nebudou pravdivé, či předložené dokumenty právě (jak tomu bylo v tomto případě) ohledně potvrzení o zaměstnání a příjmu). Jinými slovy se jednalo o dostatečně podezřelou situaci k tomu, aby si člověk, jenž ani nemusí mít zkušenosti zprostředkovatele úvěrových smluv či jakékoli ekonomické vzdělání, učinil logický závěr, že se s vysokou mírou pravděpodobnosti jedná o úvěrový podvod. Pokud by obviněná M. R. postupovala řádně podle svých povinností, vůbec by totožnost ani podpis žadatele o úvěr bez jeho fyzické přítomnosti neověřila a předmětnou žádost o poskytnutí překlenovacího úvěru a další dokumenty by nepředložila obchodní společnosti Raiffeisen stavební spořitelna, a. s. Je rovněž nutné zdůraznit, že právě v prověřování údajů o osobách žadatelů o úvěr spočívá jedna z hlavních funkcí zprostředkovatelů, které si konkrétní finanční instituce „najímají“, resp. uzavírají s nimi smlouvy o obchodním zastoupení, a činnost těchto osob tvoří základ procesu prověřování schopnosti budoucího klienta plnit finanční závazek z úvěrové smlouvy vyplývající. Tato pravidla obviněná vůbec nerespektovala, spolehla se ve všech stíhaných případech výlučně na informace své známé M. C., od níž převzala i veškeré listiny je potvrzující (srov. obsah smlouvy na č. I. 521 a násl. trestního spisu). Tím projevila jasné srozumění s možným negativním následkem nedodržení smluvních povinností obchodního zástupce, tj. s nepravdivostí údajů, který předpokládá základní skutková podstata přečinu úvěrového podvodu v § 211 odst. 1 tr. zákoníku. V daném případě lze tudíž dovodit zavinění obviněné M. R. minimálně ve formě nepřímého úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku.

45. Součástí argumentů, jimiž se obviněná M. R. snažila zpochybnit správnost napadených rozhodnutí, byla též námitka „extrémního nesouladu skutkových zjištění s provedenými důkazy“, kdy podle jejího názoru nebylo možné toliko na základě její výpovědi a svědecké výpovědi M. R. dospět k závěru o její vině. K tomu Nejvyšší soud uvádí, že tzv. extrémní rozpor mezi skutkovým zjištěním a obsahem provedené dokazování může být sledován v případech, kdy skutkový závěr soudů nemá oporu ve výsledcích dokazování. Jedná se o situace, v nichž zejména Ústavní soud v rámci řízení o ústavních stížnostech přistupuje k výjimečnému zásahu proti pravomocným rozhodnutím obecných soudů, pokud má nesprávná realizace důkazního řízení za následek porušení základních práv a svobod ve smyslu dotčené postulátů spravedlivého procesu. Dovolací soud se zabýval jednotlivými argumenty a namítanými rozpory obviněné a dospěl k závěru, že o takový případ se v dané trestní věci nejedná, a to ani z hledisek, která Ústavní soud pro uvedený zásah do rozhodování obecných soudů vymezil (srov. např. náleze Ústavního soudu ze dne 18. 11. 2004, sp. zn. III. ÚS 177/04, publikovaný pod č. 172/2004 ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu).

46. Dovolací soud tak může pouze doplnit, že skutkový stav popsáný soudem druhého stupně ve výroku o vině jeho rozsudku při dodržení obecných zásad logiky vyplývá z provedených důkazů a navazuje na jejich obsah. Skutečnost, že obviněná K. M. nebyla v době sjednávání úvěrové smlouvy (a především v době ověřování totožnosti a podpisu žadatele o úvěr) přítomna v kanceláři obviněné M. R., byla prokázána zákonně provedenými důkazy; k tomu viz jednotlivé výpovědi svědků (např. manžela obviněné M. R., který také uvedl, že si na K. M. nevzpomíná – srov. strana 19 rozsudku soudu prvního stupně) a ostatních obviněných (např. protokoly o výpovědích obviněných J. V. a K. M. z přípravného řízení, jež byly čteny v hlavním líčení v souladu s § 207 odst. 2 – srov. strany 15 až 16 rozsudku soudu prvního stupně), či přímo výpověď samotné obviněné M. R., která si rovněž na K. M. nepamatovala (srov. strana 16 rozsudku soudu prvního stupně). Tato námitka je proto zjevně neopodstatněná.

47. Pokud potom oba soudy použily jako důkaz výše zmiňované výpovědi obviněných J. V. a K. M., nejde v tomto případě o důkazy nepoužitelné, jak obviněná tvrdila ve svém dovolání, byť byly pořízeny před zahájením trestního stíhání vůči její osobě. Nahlédnutím do trestního spisu Nejvyšší soud zjistil, že v žádném z protokolů o výpovědích obviněných není uvedeno, že by se jednalo o neodkladný úkon (viz protokol o výpovědi obviněné J. V. na č. l. 100 až 105 tr. spisu a protokol o výpovědi obviněné K. M. na č. l. 82 až 87). Nicméně k tomu, aby bylo možné k nim postupem podle § 207 odst. 2 tr. řádu přihlídnout v rámci hlavního líčení, není třeba, aby byly předmětné výslechy provedeny jako neodkladné úkony. Kromě toho výslechy ostatních obviněných se odehrály ještě před zahájením trestního stíhání dovolatelky, tedy předtím, než ji bylo možno považovat za obviněnou ve smyslu ustanovení § 32 tr. řádu. Přítom však právo na účast na vyšetřovacích úkonech a s tím spojená možnost klást otázky vyslychaným svědkům dává ustanovení § 165 odst. 1, 2 tr. řádu pouze obviněnému a jeho obhájci. V rámci trestního řízení pak měla dovolatelka možnost se k těmto důkazům v souladu s § 33 odst. 1 tr. řádu vyjádřit, což také v hlavním líčení konaném dne 9. 12. 2014 učinila (srov. č. l. 609 tr. spisu). Na svých procesních (ani jiných) právech proto nijak zkrácena nebyla (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2016, sp. zn. 8 Tdo 226/2016).

48. Dále co se týká dovolání obviněné M. R. proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 5. 2016, sp. zn. 4 To 92/2016, je nutno konstatovat, že obviněná v úvodu své dovolací argumentace (v rámci které namítla, že skutkem popsáným v odsuzujícím výroku nejsou naplněny znaky skutkové podstaty trestného činu úvěrového podvodu, resp. účastenství na něm ve formě pomoci) vycházela při své obhajobě z jiného než soudy zjištěného skutkového stavu. Bylo totiž prokázáno, že obviněný L. K. nikdy nebyl fyzicky přítomen v její kanceláři, proto se nemohlo stát (jak dovolatelka tvrdila), že by on sám ji v její kanceláři předložil již podepsané a vyplněné dokumenty. Naopak bylo zjištěno, že tyto předložily jiné osoby (tj. obviněná M. C. a jeho manželka R. K.), přesto dovolatelka v rozporu se svými povinnostmi, jež jí vyplývaly ze smlouvy o obchodním zastoupení, jeho totožnost i pravost podpisů ověřila (k tomu více v odstavci č. 44 tohoto usnesení).

49. Stejně povahy je rovněž i výhrada zpochybňující existenci příčinné souvislosti mezi jednáním obviněné a vznikem škody. Dovolatelka tvrdila, že i kdyby svou povinnost řádně splnila (nekompromisně by trvala na vlastnoručním podepsání žadatele na listiny „před jejíma očima“), byly by podpisy žadatele o úvěr pravé, ale na následku poskytnutí úvěru ze strany stavební spořitelny by to nic nezměnilo. Na tomto místě je potřeba opětovně zdůraznit, že obviněná nemohla trvat na novém podpisu, protože žadatel o úvěr (tj. L. K.) v její kanceláři nebyl vůbec fyzicky přítomen. Naopak pokud by svou povinnost řádně plnila, vůbec by totožnost ani podpis žadatele neověřila (nebylo „podle koho“) a předmětnou žádost o poskytnutí překlenovacího úvěru a další dokumenty by nepředložila obchodní společnosti Raiffeisen stavební spořitelna, a. s., s tím, že totožnost žadatele o úvěr a jeho podpis jsou řádně ověřené.

50. Podle dovolatelky by šlo o jinou situaci, pokud by nepravé podpisy na listinách byly „zfalšovány za účelem vylákání úvěru na fiktivního žadatele“. Nejvyšší soud však upozorňuje na skutečnost, že dovolatelka s ohledem na okolnosti případu (žadatel o úvěr nebyl v kanceláři přítomen) nemohla vůbec vědět, zda v tomto případě chce obviněný L. K. skutečně úvěr uzavřít či nikoli. Osoba předkládající předem vyplněné a podepsané listiny (v tomto případě obviněná M. C.) mohla jako žadatele o úvěr uvést prakticky kohokoli, tj. i osobu, jejíž totožnost a dokumenty (např. občanský průkaz) by byly toliko zneužity k vylákání úvěrových prostředků. Proto okolnost, že obviněný L. K. opravdu chtěl úvěr uzavřít (a následně s ním obchodní společnost Raiffeisen stavební spořitelna, a. s., skutečně uzavřela úvěrovou smlouvu, úvěrové prostředky mu byly vyplaceny, a ty následně splácel), nemění nic na tom, že se uvedením nepravdivých údajů dopustil úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku a obviněná M. R. mu nedodržením svých smluvních povinností k jeho spáchání napomohla [viz § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku].

51. Za námitku naopak odpovídající dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu lze považovat argumentaci obviněné, že její jednání nemohlo být posouzeno jako účastenství ve formě pomoci na přečin úvěrového podvodu podle § 24 odst. 1 písm. c) a § 211 odst. 1 tr. zákoníku, ale nanejvýš jako trestný čin porušení povinností při správě cizího majetku podle § 220, resp. § 221 tr. zákoníku, kde je trestní sazba pro dovolatelku příznivější. Tato námitka je však zjevně neopodstatněná. Nejprve dovolací soud připomíná, že povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek, jejíž porušení je trestným činem podle § 220 resp. § 221 tr. zákoníku, může být pachatelem uložena zákonem nebo jí může převzít smlouvou. V obecné rovině se za povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek, která je uložena podle zákona, považuje povinnost vyplývající přímo z určitého zákonného ustanovení, např. povinnost uložená zaměstnanci ve vztahu k majetku jeho zaměstnavatele podle § 73 odst. 1 písm. d), resp. § 74 písm. g) zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (platného do 31. 12. 2006), a podle § 301 písm. d) a § 302 písm. g) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce (účinného od 1. 1. 2007). Pokud jde o smluvně převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek, její vznik je podmíněn existencí smlouvy mezi pachatelem a druhou smluvní stranou, přičemž nezřídka bývá podkladem takové smlouvy rovněž příslušné zákonné ustanovení, z něhož taková povinnost vyplývá.

52. Dovolatelka M. R. však tuto povinnost neměla uloženu zákonem (nebyla např. zaměstnankyní obchodní společnosti Raiffeisen stavební spořitelna, a. s.), ani jí nepřevzala smlouvou, kdy právní vztah mezi ní a touto obchodní společností (tj. poskytovateli úvěru), byl

založen smlouvou o obchodním zastoupení (srov. trestní spis na č. i. 521 až 531). Z této smlouvy jasně vyplývá, že obviněná měla povinnost například „ověřovat totožnost a pravost podpisů účastníků a dalších osob na dokumentech souvisejících se smlouvou o stavebním spoření a o vkladovém účtu nebo se smlouvou o úvěru...“ [srov. čl. VI., písm. j) smlouvy o obchodním zastoupení]. Není z ní však možné dovodit, že měla zároveň povinnost opatrovat nebo spravovat majetek obchodní společnosti Raiffeisen stavební spořitelna, a. s., ve smyslu, jak to předpokládá skutková podstata podle § 220, resp. § 221 tr. zákoníku. Již z tohoto důvodu nebylo možné jednání obviněné posoudit jako trestný čin porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220, popř. § 221 tr. zákoníku.

53. Pokud dovolatelka v rámci této výhrady odkázala na rozhodnutí Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 14/2009 Sb. rozh. tr., je potřeba uvést, že v předmětné věci se jednalo o odlišnou situaci, jelikož pachatelkou byla v tomto trestním řízení zaměstnankyně obchodní společnosti Česká spořitelna, a. s., jež měla (na rozdíl od dovolatelky) zákonem uloženou i smluvně převzatou povinnost opatrovat majetek svého zaměstnavatele. Tato povinnost jí vyplývala jednak z ustanovení § 73 odst. 1 písm. g) zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (platného do 31. 12. 2006), a jednak z vnitřních předpisů této bankovní společnosti - Sbírký spříteľních norem a z Nařízení č. 4/2001, a to ve spojení s pracovní smlouvou mezi obviněnou jako zaměstnancem a Českou spořitelnou, a. s., jako zaměstnavatelem. Ve vztahu k dovolatelce proto není tento případ přílehlavý.

54. Zbývající námítky dovolatelky týkající se údajně zmatečnosti tzv. skutkové věty a odůvodnění usnesení Krajského soudu v Ostravě nelze podřadit pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu a nejsou tak způsobilé založit přezkumnou povinnost dovolacího soudu. Zcela nad rámec této povinnosti proto Nejvyšší soud již stručně dodává, že jednání hlavního pachatele L. K. bylo kvalifikováno jako přečin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku, tedy nikoli podle kvalifikované skutkové podstaty uvedené v odstavci 4, k jejímuž naplnění je vyžadováno způsobení větší škody (podle § 138 odst. 1 tr. zákoníku nejméně 50 000 Kč). Vzhledem k výše uvedenému bylo jednání dovolatelky kvalifikováno jako účastnictví ve formě pomoci na přečin úvěrového podvodu podle § 24 odst. 1 písm. c) a § 211 odst. 1 tr. zákoníku, tedy toliko k jeho základní skutkové podstatě. Právní závěry obou soudů jsou tak v tomto ohledu zcela správné. Rovněž ve vztahu k výhradě „extrémně zavádějícího a protismyslného odůvodnění“ usnesení odvolacího soudu je nutno připomenout, že podle § 265a odst. 4 tr. řádu není dovolání jen proti důvodům rozhodnutí přípustné.

55. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. řádu, který obviněná rovněž uplatnila ve svém dovolání proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 5. 2016, sp. zn. 4 To 92/2016, Nejvyšší soud připomíná, že ho lze naplnit ve dvou alternativách. Podle první z nich je tento dovolací důvod dán tehdy, pokud bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. řádu, aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí. V této variantě jde o procesní dovolací důvod, který spočívá v porušení práva na přístup strany k druhé soudní instanci, a to zejména ve formě odmítnutí nebo zamítnutí řádného opravného prostředku bez věcného přezkoumání napadeného rozhodnutí. Odvolání obviněné však bylo v souladu se zákonem a v řádně provedeném odvolacím řízení podle § 254 tr. řádu věcně přezkoumáno a za dodržení všech zákonných podmínek podle § 256 tr. řádu zamítnuto jako nedůvodné. Procesní podmínky stanovené pro takové rozhodnutí odvolacího soudu tedy byly splněny, neboť nedošlo k omezení obviněné v jejím přístupu k soudu druhého stupně, a tudíž nemohl být naplněn zmíněný dovolací důvod v jeho první alternativě.

56. Podle druhé alternativy lze dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. řádu shledat za situace, pokud v řízení, které předcházelo vydání napadeného rozhodnutí, byl dán jiný důvod dovolání obsažený v ustanoveních § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. řádu. Obviněná namítá existenci dovolacího důvodu v předcházejícím řízení podle již zmíněného ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu. Jeho naplnění spočívající v porušení hmotněprávního ustanovení však Nejvyšší soud neshledal, jak je podrobněji konstatováno výše. Tudíž v dané věci nemohlo dojít k naplnění ani druhé alternativy důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. řádu.

V. Závěrečné shrnutí

57. Nejvyšší soud může závěrem shrnout, že ve věci bylo postupováno v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 tr. řádu, byl zjištěn skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti v rozsahu, který byl nezbytný pro rozhodnutí ve smyslu § 2 odst. 5 tr. řádu. V rámci *interpretace* množství důkazů (především listinných důkazních prostředků a svědeckých výpovědí) se soudy nedopusily žádné deformace jejich obsahu, naopak je hodnotily při respektování obecných zásad logiky. Nejvyšší soud proto obě dovolání obviněné M. R. odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu, přičemž byt' byly její námítky zčásti podřaditelné uplatněnému důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, neměly žádné opodstatnění.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není s výjimkou obnovy řízení opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 20. 12. 2016

JUDr. Blanka Roušalová předsedkyně senátu

PŘÍLOHA VII - Vláda ČR, Důvodová zpráva ze dne 12. 6. 1997 k zákonu Č. 253/1997 Sb., k bodu 27

PČR, PS 1996-1998, tisk 22000, část č. 2

<http://www.psp.cz/eknih/1996ps/tisky/t022000b.htm>

POSLANECKÁ SNĚMOVNA
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

DIGITÁLNÍ REPOZITÁŘ

Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 1996 – 1998

Nacházíte se: [Digitální knihovna](#) > [PČR, PS 1996-1998](#) > [Tisky](#)

Zvláštní část

Čl. I

K bodu 1 (§ 26)

Podmíněné upuštění od potrestání s dohledem znamená zavedení prvků probace do trestního zákonodárství. Jde o institucionalizovaný dohled nad chováním pachatele trestného činu. Probace představuje jeden ze způsobů zacházení s pachateli, při kterém je kombinován aspekt penologický (trest, omezení) a sociální (dohled, pomoc). Z hlediska ustálení vhodné terminologie se doporučuje užívat výraz "dohled". Nebylo by zřejmě účelné zavádět do trestněprávních předpisů cizí, veřejnosti neznámý termín.

Zahraniční právní úpravy obsahují již několik desetiletí probační prvky a tyto úpravy se vesměs osvědčily, a to jak v zemích s anglosaským, tak i s kontinentálním systémem práva. Tyto tendence jsou také v souladu s řadou doporučení příslušných mezinárodních institucí, např. s Rezolucí Rady Evropy o odkladu rozsudku, probaci a dalších opatřeních nahrazujících trest odnětí svobody z roku 1965.

Vyslovení dohledu přichází v úvahu i v případech, kdy soud přijal záruku za nápravu pachatele a kdy se předpokládá rovněž výchovný vliv na pachatele toho, kdo záruku nabídne. Dohled nad chováním pachatele budou vykonávat probační úředníci. Systém probační služby je v České republice postupně budován již od 1. ledna 1996, kdy u soudů působí probační úředníci.

Je třeba zdůraznit, že rozsah a intenzita probačního dohledu musí být stanovena soudem. Probační úředníci tedy nemohou sami stanovit podmínky chování pachatelů, určovat jim další omezení apod. Zákonná úprava probace (dohledu) by měla osobě, které byl dohled uložen, stanovit povinnost informovat probačního úředníka o svém pobytu, zaměstnání a jiných okolnostech významných pro výkon dohledu a povinnost dostavit se k němu na předvolání a jinak s ním udržovat kontakt podle jeho pokynů. Probačnímu úředníkovi by měl zákon umožnit navštěvovat osobu, nad níž vykonává dohled v jeho bydlišti i na pracovišti.

Zavedení prvků probace do právního řádu není zmírněním trestní politiky. Naopak uplatnění probace umožňuje lepší diferenciaci při zacházení s pachateli a rozšiřuje možnosti (kapacitní, personální) pro přísnější způsoby trestání nebezpečných osob.

K bodu 2 (§ 34)

Trestní zákon vychází ze zásady, že recidiva trestné činnosti je výrazně přitěžující okolností. Návrh tuto skutečnost respektuje, jen blíže upřesňuje již existující okolnost uvedenou v § 34 j) tr. zákona - věta za středníkem - k níž soud podle povahy předchozího odsouzení nemusí přihlídnout jako k okolnosti přitěžující. Kromě toho v souladu s mezinárodními dokumenty uvedenými v obecné části důvodové zprávy prosazuje ve vztahu k osobám závislým na drogách stíhaným pro trestnou činnost spočívající v držení drogy pro vlastní potřebu namísto represe výběr opatření více zaměřených na léčbu, výchovu a resocializaci.

K bodu 3 (§ 57)

Podle dosud platné právní úpravy může soud uložit vyhoštění pouze na dobu neurčitou. Uložený trest tedy platí bez jakéhokoliv časového omezení, pokud jej prezident republiky nepromine milostí. Přitom existuje určitá analogie mezi trestem vyhoštění a trestem zákazu pobytu, nejen pro obdobné důvody pro jejich uložení, ale i z hlediska jejich smyslu a podstaty. Navrhuje se proto, aby soud měl možnost výměru trestu vyhoštění stanovit v závislosti na závažnosti deliktu a možnostech nápravy pachatele, a to buď na dobu určitou, kterou zároveň určí, nebo v nejzávažnějších případech na dobu neurčitou. Zároveň se v souladu s mezinárodními dokumenty stanoví důvody, pro které tento druh trestu nelze uložit. Smyslem jejich zakotvení je nezdůrazňovat jen hledisko státního občanství, ale v zájmu resocializace pachatele přihlížet k jeho faktickému bydlišti, pracovnímu a sociálnímu zázemí a rodinným vazbám.

Zavedením této nové skutkové podstaty se rozšiřuje trestní postih i na osoby přechovávající omamné a psychotropní látky a jedy pro vlastní potřebu. Volba tohoto řešení vyplývá z potřeby stanovit zvláštní skutkovou podstatu, aby byla možná postihu držení drogy pro vlastní potřebu zcela zřejmá. Z tohoto pohledu má toto nové ustanovení i výrazný preventivní význam.

Od neoprávněného držení drogy ve smyslu § 187 se toto ustanovení liší přiměřeně nižší sankcí, což je v souladu s mezinárodními úmluvami z oblasti drog, např. čl. 36 b) již citované Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961.

Za přechovávání drog ve větším rozsahu se navrhuje zvýšení trestní sazby z toho důvodu, že v takovém rozsahu jde již zpravidla o přechovávání drog i pro potřeby jiných, resp. toto větší množství může být jinými osobami také zneužíváno.

K bodu 24 (§ 188a)

S ohledem na nebezpečnost jednání, spočívajícího v podporování nezletilých ve zneužívání drog, se navrhuje výrazněji zpřísnit postih.

K bodu 25 (§ 249b)

Znění skutkové podstaty trestného činu neoprávněného držení platební karty se zpřesňuje tak, aby bylo zřejmé, že předmětem ochrany jsou pouze platební karty vydávané bankou, nebo platební karty, jejichž vydání je podmíněno existencí bankovního účtu, případně platební karty, které svým držitelům umožňují čerpat poměrně vysoký úvěr. Takovými jsou nepřenositelné platební karty identifikovatelné podle jména nebo čísla. Na rozdíl od dalších platebních karet vydávaných k poskytování úzce vymezených konkrétních služeb (např. telefonní karty nebo karty vydávané obchodními společnostmi), získání takové platební karty umožňuje nakládat s účtem nebo získat úvěr a tedy čerpat zpravidla mnohonásobně vyšší peněžní prostředky, než představuje finanční vyjádření služeb poskytovaných držitelům jiných platebních karet.

K bodu 26 (§ 250)

Výčet fakultativních zákonných znaků trestného činu podvodu se rozšiřuje o případy, kdy pachatel úmyslně druhému zamlčí podstatné údaje s vědomím, že tím dosáhne obohacení k jeho škodě. I zde pachatel uvádí poškozeného v omyl o objektivním stavu a takového omylu zneužívá k získání neoprávněného prospěchu.

K bodu 27 (§ 250a a 250b)

Doplněním ustanovení o trestném činu podvodu se sleduje rozšíření trestního postihu na další formy podvodného jednání, které sice je trestné již podle stávající právní úpravy, ale zpravidla se nedokáže. Stávající skutková podstata trestného činu podvodu totiž vyžaduje, aby pachatel měl podvodný úmysl již v době, kdy začne naplňovat objektivní stránku tohoto trestného činu. Pokud např. úmysl "podvést" získá až v průběhu takového jednání nebo dodatečně (např. rozhodne se úvěr použít bez souhlasu věřitele na zcela jiný účel), uvedeného trestného činu se nedopustí, ačkoliv výsledek a subjektivní vztah pachatele k němu je stejný.

Navrhuje se doplnit hlavu devátou zvláštní části trestního zákona o novou skutkovou podstavu trestného činu pojistného podvodu. Důvodem není jen skutečnost, že zejména pojištění majetku je v poslední době zneužíváno k protiprávnímu získání pojistného plnění. Ukazuje se, že k postihu všech forem protiprávního jednání nedostačuje "obecná" skutková podstata trestného činu podvodu podle § 250, která zahrnuje pouze jednání, kde již vznikla majetková újma. Ne všechny případy, kdy se pachatel dopouští jednání, které k podvodnému obohacení teprve směřuje, lze postihnout jako vývojová stadia trestného činu podvodu.

Nejen v zájmu pojišťoven, které nesou riziko vyplývající z povahy pojištění, ale i v zájmu těch, na které míra tohoto rizika v podobě výše pojistného dopadá, a v zájmu ochrany majetku a zdraví před jeho úmyslným poškozením je odůvodněn požadavek, aby jako dokonaný trestný čin bylo postihováno samotné úmyslné způsobení následku, charakteristického pro pojistnou událost. I v tomto případě bude třeba, aby uvedený následek byl pachatelem způsoben úmyslně (§ 3 odst. 3), a to buď ve formě úmyslu přímého nebo nepřímého (§ 4). Bude tedy třeba dokázat, že pachatel věděl, že vzniklý následek má znaky pojistné události a tento následek chtěl způsobit, nebo věděl, že jej může způsobit, a pro případ že se tak stane, s tím byl srozuměn. Trestnost takového jednání nebude naopak podmíněna tím, že pachatel jím úmyslně způsobenou pojistnou událost pojišťovně již oznámil v úmyslu protiprávně získat pojistné plnění, nebo dokonce takové plnění získal.

Ze stejných důvodů se navrhuje jako dokonaný trestný čin postihovat jednání, kde pojistná událost vznikne nikoliv jako důsledek úmyslného jednání pachatele, ale ten jen vzniklé situace využije v tom směru, že vzniklý stav udržuje v úmyslu zvýšit vzniklou škodu. Pro posouzení trestní odpovědnosti již není rozhodné, zda pachatelem zamýšlený následek skutečně nastane.

Obdobně jako tomu je u skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 250 se navrhuje přísněji postihovat případy, kdy pachatel pojistným podvodem způsobí vyšší škodu nebo způsobí jiný závažný následek.

Pojistný podvod je vůči trestnému činu podvodu podle § 250 v poměru speciality, a z tohoto důvodu není důvodu v základní i kvalifikované

skutkové podstatě volit odlišné trestní sazby.

Mezi trestné činy proti majetku se zařazuje zvláštní skutková podstata trestného činu podvodu postihující podvodná jednání v úvěrové oblasti. Ne ve všech případech lze podle stávající skutkové podstaty trestného činu podle § 250 postihovat jednání spočívající v uvedení nepravdivých údajů v rámci jednání o uzavření smlouvy o poskytnutí úvěru (a obdobně i dotace nebo subvence), a tím spíše případy, kdy pachatel již poskytnutý úvěr použije na jiný než sjednaný účel. Přitom taková jednání výrazně poškozují banky a slouží k získání neoprávněné majetkové výhody toho, kdo se takového činu dopustí. K vyloučení trestního postihu v případech, kdy s ohledem na výši úvěru je nebezpečnost činu nepatrná, se obdobně jako u jiných majetkových deliktů stanoví minimální hodnota předmětu útoku. Trestní sazby navržené skutkové podstaty korespondují sazbám uvedeným v § 250 postihujícího obdobně jednání.

K bodu 28 (§ 255)

Úpravy obsažené v bodu 23 sledují zpřísnění postihu v případech, kdy pachatel porušením povinnosti při správě cizího majetku úmyslně způsobí na cizím majetku škodu velkého rozsahu. Zvýšením trestní sazby se dosáhne stejného postihu jako v případech, kdy pachatel jiným úmyslným jednáním způsobí na cizím majetku škodu v takové výši (např. § 247 nebo 250).

K bodu 29 (§ 256)

Skutková podstata trestného činu poškozování věřitele se doplňuje tak, aby zahrnovala i jednání spočívající v odmítnutí pachatele splnit zákonnou povinnost učinit před soudem úplné a pravdivé prohlášení o svém majetku. Tato skutková podstata navazuje na stávající úpravu postupu soudu ve vykonávacím řízení v rámci občanského soudního řízení.

Podle § 259 občanského soudního řádu lze předvolat na návrh oprávněné osoby osobu povinnou k soudu, aby učinila prohlášení o svém majetku. Jestliže povinný prohlášení odmítne učinit nebo uvede úmyslně nepravdivé nebo zkreslené údaje, měl by následovat jeho trestněprávní postih (svým jednáním totiž znemožňuje věřiteli uspokojit se z jeho majetku).

K bodu 30 (§ 256b)

Dosavadní omezení dopadu skutkové podstaty trestného činu pletich při řízení konkursním a vyrovnacím podle § 256b trestního zákona pouze na jednání o vyrovnání a nuceném vyrovnání je vhodné rozšířit na celé řízení konkursní a současně výslovně upravit trestněprávní odpovědnost správce konkursní podstaty, člena věřitelského výboru a vyrovnacího správce.

Majetkovým prospěchem ve smyslu § 256b trestního zákona je každá materiální výhoda, kterou se zmenšuje újma, hrozící věřiteli z konkursu nebo vyrovnání, ať už byla poskytnuta přímo nebo zastřené (tedy při jiné příležitosti, například při uzavření jinak dovolené smlouvy). Majetkový prospěch nemusí spočívat v poskytnutí úplaty v hotovosti.

Pro otázku viny je lhostejné, zda se posléze pachatel zachoval podle úmluvy s úpadcem či nikoliv.

K bodu 31 (§ 257)

U trestného činu poškozování cizí věci se navrhuje zpřísnit trestní postih jako odraz výrazného nárůstu této trestné činnosti (za posledních 5 let došlo k 300% nárůstu poškozování cizích věcí formou úmyslně založených požárů).

K Čl. II

V bodu 1 se navrhuje respektovat zásadu, podle níž by neměl být vykonáván trest za čin, který již není považován za trestný. Na tento návrh navazuje procesní úprava obsažená v § 389 odst. 1 a 2 trestního řádu.

Datum navrhované účinnosti zákona vychází z předpokládaného průběhu legislativního procesu.

V Praze dne 12. června 1997

předseda vlády

Prof. Ing. Václav Klaus, CSc., v.r.

ministryně spravedlnosti

JUDr. Vlasta Parkanová, v.r.